



# სამეცნიერო კონფერენცია

ფუტუროლოგია და იმედი:  
პროგნოზები, შესაძლებლობები, გამოწვევები

## SCIENTIFIC CONFERENCE

FUTUROLOGY AND HOPE: PREDICTIONS, OPPORTUNITIES, CHALLENGES

02 ივნისი 2025 წელი  
აბსტრაქტების კრებული

Abstracts Book  
June 2, 2025

სულხან-საბაორბელიანის უნივერსიტეტი  
კ. ქუთათელაძის ქ. #3, თბილისი, საქართველო  
Sulkhan-Saba Orbeliani University  
3 K. Kutateladze Street, Tbilisi, Georgia

**სამეცნიერო ჯგუფი:**

დimitრი გეგენავა; ვაჟა ვარდიძე; ნინო პაპაჩაშვილი; იზოლდა ხოხაშვილი; გურამ ანანეიშვილი; ლაშა ნოზაძე; მზია ჯამაგიძე.

**საორგანიზაციო ჯგუფი:** მზია ჯამაგიძე; შორენა პარუნაშვილი; ანა გოგილაშვილი; შორენა გოგიაშვილი.

**Scientific Committee:** Dimitry Gegenava, Vaja Vardidze, Nino Papachashvili, Izolda Khokhashvili, Guram Ananeishvili, Lasha Nozadze, Mzia Jamagidze

**Organizing Committee:** Mzia Jamagidze, Shorena Parunashvili, Ana Gogilashvili, Shorena Gogiashvili

© გარეკანზე გამოყენებულია ბენკსის სტენსილი *გოგონა ბუშტით* (2002)

© On the cover, Banksy stencil *Girl with balloon* (2002)

აბსტრაქტების შინაარსსა და სტილზე პასუხისმგებლები არიან ავტორები.

The authors are responsible for the content and the style of the abstracts.

## შინაარსი

ზრუნვის ეკონომიკის გააზრება ეკოლოგიურ-ეკონომიკური მომავლის კონტექსტით

**ნინო პაპაჩაშვილი** ..... 7

მეცნიერება და ტექნოლოგიები: ხელოვნური ინტელექტის გამოწვევები

**ნინო პოპიაშვილი** ..... 8

ენის კრიზისი თანამედროვე მსოფლიოში

**რუსუდან ასათიანი**..... 9

სამყაროს დასასრულის შიში და დისტოპია -სოციალური პლატფორმების  
ნეიროლინგვისტური ტექსტების მიხედვით

**ნატალია სვანიძე**..... 11

განათლების ფუტუროლოგია ტექნოლოგიური ეპოქის კონტექსტში

**ია იოსელიანი**..... 11

ციფრული დემოკრატიის პარადოქსი: სამოქალაქო ჩართულობა და პოლიტიკური  
ნდობა საქართველოში

**თამარ ჩარკვიანი**..... 12

საქართველოს ხმა ამერიკის შეერთებულ შტატებში(ლობისტური საქმიანობის თვისებრივი  
ანალიზი)

**მარიანა ქეცხიშვილი** ..... 14

აპოკალიპტური მომავლის განწყობისეული საფუძვლები

**დავით ბარათაშვილი** ..... 15

“Solarpunk” და “Cyberpunk” – პოლიტიკური ფილოსოფია, ადამიანის ბუნება და ჩვენს მიერ  
წარმოსახული მომავალი

**იოსებ ედიშერაშვილი** ..... 17

პირველი მსოფლიო ომი და ქართული საზოგადოება განსხვავებული ხედვები, მოლოდინები  
და იმედი

**ირაკლი ნოდია**..... 18

მსოფლიოს დასასრულის კონცეფციის ისტორიული განვითარება პოლიტიკურ  
მეცნიერებაში

**ნიკოლოზ ბიწაძე**..... 19

მიკროაპოკალიფსის კონცეპტის ჰუმანისტური პროგნოზირების პარადიგმული მოდელი

**მანანა კვატაია** ..... 19.

მუსიკა, მისტიციზმი და უტოპია: სკრიაბინის „მისტერიის“ ეზოთერული სამყარო

**გვანცა ღვინჯილია**..... 20

ხელოვანთა ჩანაფიქრები, რომლებმაც შეცვალა სამყარო

<b>ნუგზარ ბარდაველიძე</b> .....	21
მარგარეტ ეტვუდის „ორიქსი და კრეიკი“: პოსტჰუმანისტური რეალობა ბიოტექნოლოგიურ ეპოქაში	
<b>თამთა ამირანაშვილი</b> .....	22
სამეცნიერო ფანტასტიკის ჟანრული მარკერები და ქართული სამეცნიერო ფანტასტიკა	
<b>ლევან გელაშვილი</b> .....	23
ადამიანის ტრანსფორმაციის მექანიზმები: ახალი ადამიანის დაბადება მეცნიერების მეშვეობით ოცდამეერთე საუკუნის დისტოპიურ ლიტერატურაში. (მიშელ უებლევკი, კაზუო იმიგურო და ზურა ჯიშკარიანი ნაშრომები)	
<b>ეკატერინე ჭუმბურიძე-შეწირული</b> .....	24
ადამიანები და მოვლენები დროის ერთიანობის კონტექსტში (თამრი ფხაკაძის რომან „ჩვენ, თურმელების“ მიხედვით)	
<b>მაია ჯალიაშვილი</b> .....	25
თეოკრატიული მომავლის ლიტერატურული მოდელები უტოპიასა და დისტოპიას შორის	
<b>ლევან ცაგარელი</b> .....	26
ფემინური ჰეტეროტოპია, კონტრ- და უტოპიური სივრცე ქართველი ქალი ავტორების შემოქმედებაში	
<b>სალომე პატარიძე</b> .....	27
ეროვნული მომავლის მოდელები მე-18 და მე-19 საუკუნეების ქართულ ლიტერატურულ ნარატივებში	
<b>ცირა კილანავა</b> .....	28
პოსტკოლონიური უტოპიანიზმი და ნაციონალური მომავლის გახსენება იოანე-ზოსიმეს ტექსტის „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“ მიხედვით	
<b>მზია ჯამაგიძე</b> .....	28
დისტოპიური ნარატივების სოციოკულტურული და პოლიტიკური ასპექტები	
<b>ალექსანდრა დეკანოსიძე</b> .....	29

Content

Understanding the Care Economy in the Context of an Ecological-Economic Future

**Nino Papachashvili** .....

Science and Technology: The Challenges of Artificial Intelligence

<b>Nino Popiashvili</b> .....	32
The Crisis of a Language in the Modern World	
<b>Rusudan Asatiani</b> .....	33
The Fear of the End of the World, and Dystopia in Georgian Social Media- Narratives	
<b>Natalia Svanidze</b> .....	34
Futurology of Education in the Context of the Technological Era	
<b>Ia Ioseliani</b> .....	34
The Paradox of Digital Democracy: Civic Engagement and Political Trust in Georgia	
<b>Tamar Charkviani</b> .....	35
Solarpunk” and “Cyberpunk” – Political Philosophy, Human Nature, and the Imagined Future	
<b>Ioseb Edisherashvili</b> .....	37
The First World War and Georgian Society - Different visions, expectations, and hopes	
<b>Irakli Nodia</b> .....	38
The Historical Development of the Concept of the End of the World in Political Science	
<b>Nikoloz Bitsadze</b> .....	39
Paradigmatic Model of Humanistic Forecasting of the Micro-Apocalypse Concept	
<b>Manana Kvataia</b> .....	39
Music, Mysticism, and Utopia: The Esoteric World of Scriabin’s <i>Mysterium</i>	
<b>Gvantsa Ghvinjilia</b> .....	40
Artists' Visions, which Transformed Reality	
<b>Nugzar Bardavelidze</b> .....	40
Margaret Atwood's "Oryx and Crake": Posthuman Reality in a Biotechnological Age	
<b>Tamta Amiranashvili</b> .....	41
Genre Markers of Science Fiction and the Early Phase of Georgian Science Fiction	
<b>Levan Gelashvili</b> .....	42
The mechanisms of human transformation: the birth of a new man through science. (Michel Houellebecq, Kazuo Ishiguro, and Zura Jishkariani)	
<b>Ekaterine Chumburidze-Shetsiruli</b> .....	43
People and Events in the Context of the Unity of Time (According to Tamri Phkhakadze's novel "We, the Turmels")	
<b>Maia Jaliashvili</b> .....	44
Modelling Theocratic Future between Utopia and Dystopia	

<b>Levan Tsagareli</b> .....	45
Female Heterotopia, Counter and Utopian Space in the Work of Georgian Female Authors	
<b>Salome Pataridze</b> .....	45
Models of National Future in 18th- and 19th-Century Georgian Literary Narratives	
<b>Tsira Kilanava</b> .....	46
Postcolonial Utopianism and the Recollection of National Future in Ioane-Zosime's Text „Praise and Exaltation of the Georgian Language“	
<b>Mzia Jamagidze</b> .....	47
Socio-Cultural and Political Aspects of Dystopian Narratives	
<b>Alexandra Dekanosidze</b> .....	47

## ზრუნვის ეკონომიკის გააზრება ეკოლოგიურ-ეკონომიკური მომავლის კონტექსტით

ნინო პაპაჩაშვილი

ეკონომიკის დოქტორი, პროფესორი

სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი, საქართველო

**საკვანძო სიტყვები:** ზრუნვის ეკონომიკა, ეკოლოგიური-ეკონომიკური ფუტუროლოგია, სისტემური აზროვნება, მდგრადი განვითარების მიზნები, მრავალმხრივი თანამშრომლობა.

გლობალური ეკოლოგიურ-ეკონომიკური გამოწვევებისა და საერთაშორისო მასშტაბის არაერთგზის დაძაბულობის ზრდის ფონზე მატულობს მომავლის განუსაზღვრელობა. შესაბამისად გამოსავლის გზების ძიებაც საზოგადოების, მათ შორის აკადემიური და პოლიტიკური წრეების, დიდ ინტერესს იწვევს.

როგორ მივიდა მსოფლიო საზოგადოება არაერთმხრივ კრიზისამდე? ცხადია, ცალსახა პასუხი არ არსებობს, მაგრამ სიღრმისეულ ძიებებს სამომავლოდ ცნობიერების გაფართოებაში სავარაუდო დახმარების გაწევა შეუძლია.

ნაშრომში, ერთი მხრივ, მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევის გამოწვევებია წარმოდგენილი და მეორე მხრივ, სისტემური აზროვნების მნიშვნელობაზეა ყურადღება გამახვილებული.

შემოთავაზებულია ზრუნვის ეკონომიკის ფართო კონტექსტით განხილვის აუცილებლობა და პოპულარიზაცია. ტრადიციული მოდელებისგან განსხვავებით, ნაშრომი ზრუნვის ეკონომიკას განიხილავს არა მხოლოდ როგორც გადაუხდელ შრომას, არამედ როგორც ადამიანური კაპიტალის განვითარების, სოციალური თანასწორობის, ეკოლოგიურ-ეკონომიკური მდგრადობისა და კრიზისებისადმი მედეგობის ხელშემწყობ ფართო კონცეფციას.

ზრუნვის ეკონომიკის გააზრება, ეკოლოგიურ-ეკონომიკური მომავლის კონტექსტით, ხაზს უსვამს სისტემური აზროვნებისა და მრავალმხრივი თანამშრომლობის მნიშვნელობას მდგრადი განვითარების მიზნების გამოწვევების საპასუხოდ. გამოკვეთილია, რომ ზრუნვის ინტეგრირება ეკონომიკურ და გარემოსდაცვით პოლიტიკაში, გლობალურ თანამშრომლობასთან ერთად, ხელს შეუწყობს მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევას,

მათ შორის მშვიდობიანი თანაარსებობის, ღირსეული შრომისა და ეკონომიკური ზრდის, უთანასწორობის შემცირების, მდგრადი მოხმარება-წარმოების და ა.შ. მიმართულებით, რაც უფრო სამართლიან და მდგრად მომავალს უზრუნველყოფს.

## **მეცნიერება და ტექნოლოგიები: ხელოვნური ინტელექტის გამოწვევები**

**ნინო პოპიაშვილი**

ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** ხელოვნური ინტელექტი, მეცნიერება, ტექნოლოგიური განვითარება.

მეცნიერების ტრადიციულ ჩარჩოებში, რომელიც გულისხმობს წყაროებზე დაყრდნობით არგუმენტირებულ კვლევას, ბოლო ხანს, ტექნოლოგიური განვითარების თვალსაზრისით, მრავალი სიახლე დაინერგა. აღსანიშნავია ელექტრონული სწავლების შესაძლებლობები, რომლებიც სამეცნიერო სფეროსაც დაუკავშირდა. მათ შორის, ღია მეცნიერების პერსპექტივა, ელექტრონული სამეცნიერო ბიბლიოთეკები და სამეცნიერო ბაზები, სამეცნიერო ნაშრომების აკადემიური ეთიკის ნორმების დაცვის პერსპექტივიდან შემოწმება და სხვ. თუმცა ყველაზე დიდი სიახლე განათლებაში და, მათ შორის, მეცნიერებაში, არის ხელოვნური ინტელექტი.

ტექნოლოგიური განვითარების შედეგად, ხელოვნური ინტელექტის დანერგვა საგანმანათლებლო სივრცეში სავალდებულო და მნიშვნელოვანი გახდა. ხელოვნური ინტელექტი გამოიყენება სხვადასხვა დისციპლინაში, რაც კიდევ უფრო ფართოვდება. ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობები, ინდივიდუალური მიდგომები სწავლა-სწავლების პროცესში და სხვა, განაპირობებს, რომ ხელოვნური ინტელექტი ჩართულია არა მხოლოდ საგანმანათლებლო, არამედ სამეცნიერო პროცესშიც, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს არასწორი მოლოდინები, არასწორი უნარების განვითარება და სამეცნიერო საქმიანობის სტრუქტურული დეფორმირება. ზოგიერთ შემთხვევაში, ხელოვნური ინტელექტის უკიდუგანო, წარმოუდგენლად მასშტაბური შესაძლებლობები აღძრავს უტოპიური მომავლის პერსპექტივას, რაც კიდევ უფრო დისტოპიურად წარმოაჩენს ინდივიდის წვლილს განვითარებაში, სამეცნიერო პროგრესში.

ხელოვნური ინტელექტის გამოწვევების რეგულირება საგანმანათლებლო და სამეცნიერო სფეროებში ძალზე მნიშვნელოვანია. 2025 წლის 2 თებერვლიდან ძალაში შედის ხელოვნური ინტელექტის შესახებ კანონი, „ხელოვნური ინტელექტის აქტი“, რომელიც განსაზღვრავს

ევროპის მასშტაბით ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების რისკებსა და მათზე მეთვალყურეობის ვალდებულებებს. აქტი განსაზღვრავს ევროკავშირის 27 წევრი სახელმწიფოსათვის ერთიან წესებს ხელოვნური ინტელექტის სისტემების გაყიდვისა და გამოყენების თაობაზე და პასუხისმგებლობას აკისრებს როგორც მომხმარებლებს, ისე, განსაკუთრებით, ხელოვნური ინტელექტის შემქმნელ და გამავრცელებელ ორგანიზაციებს. კანონში რისკის ჯგუფებს შორის გამოიყოფა ხელოვნური ინტელექტის სისტემების კონტროლი განათლებაში.

მოხსენებაში ვისაუბრებთ მეცნიერების ტექნოლოგიურ გამოწვევებზე ხელოვნური დანერგვის ინტელექტის პერსპექტივიდან.

## ენის კრიზისი თანამედროვე მსოფლიოში

### რუსუდან ასათიანი

ფილოლოგიის მეცნ. დოქტორი, ასოც. პროფესორი

ოსუ, თეორიული და გამოყენებითი ენათმეცნიერების სასწავლო-სამეცნიერო ინსტიტუტი

**საკვანძო სიტყვები:** სემიოტიკური ნიშანი, მოდერნიზმი, პოსტმოდერნიზმი, მეტამოდერნიზმი, ოქსიმორონი

მოდერნიზმს, პოსტმოდერნიზმსა და მეტამოდერნიზმს შორის სხვაობების გაანალიზება სემიოტიკური ნიშნის თეორიის ჭრილში შემდეგი ხასიათის დაკვნების გამოტანის შესაძლებლობას იძლევა.

მოდერნიზმსა და პოსტმოდერნიზმში ნიშანი, რომელიც შინაარსისა და გამოხატულების პლანების სიმბიოზური მთლიანობაა, გარკვეულ დეკონსტრუქციას განიცდის:

1. მოდერნიზმისთვის დამახასიათებელია ნიშნის გამოხატულების პლანთან დაკავშირებული ექსპერიმენტების შედეგად ფორმის ნგრევა: აბსტრაქციონიზმი, კუბიზმი, ფუტურიზმი, დადაიზმი, ავანგარდიზმი, სიმბოლიზმი და სხვა; თუმცა შინაარსის პლანის მთლიანობა საერთო დისკურსისთვის ძირითადად შენარჩუნებულია და მხოლოდ სუბიექტური ინტერპრეტაციების ჩარჩოებში ექცევა; ხოლო

2. პოსტმოდერნიზმის ძირითადი მახასიათებელია შინაარსის პლანთან დაკავშირებული ექსპერიმენტული მანიპულაციები: ტექსტის ეკლექტიზმი და ინტერტექსტუალობა, ტექსტის დეკონსტრუქცია და დეცენტრალიზაცია (მყარი შინაარსების მოშლა), ქაოსი და ჰიპერრეფლექცია, ავტორსა და ამ ტექსტის აღმქმნელს შორის ზღვრის მოშლა, ზედროული და ზესივრცული პროექციები, რეალობის ირონიზაცია და, საერთოდ, მისი უარყოფა და სხვა. ამ პროცესის ლოგიკური დასასრულია ერთიანი დისკურსის გაქრობა: დივერგენციის შედეგად

ქვედისკურსებად დანაწევრებული შინაარსის პლანის რღვევის ლოგიკური შედეგია საერთო სოციუმისთვის ერთიანი შინაარსის სრული მოშლა. პოსტმოდერნიზმის კრედაა: ყველაფერი შესაძლებელია! პოსტმოდერნულ სამყაროში ქვედისკურსებად დეკონსტრუირებული ნიშნის შინაარსის პლანი ფაქტობრივად ქმნის „ვირტუალურ სამყაროებს“. ამგვარად დივერგირებულ, ვირტუალურ სივრცეში მყოფ ადამიანებს შორის კომუნიკაცია შეფერხებულია, მეტიც, ფაქტობრივად თითქმის შეუძლებელია.

ენა ამ კომუნიკაციური კრიზისისგან თავის დაღწევას ცდილობს და თავის რეფერენციული, ნომინაციური ფუნქციის შესანარჩუნებლად იწყებს დეკონსტრუირებული ნიშნის დანგრეული ფორმისა (res. მოდერნი) თუ დანგრეული შინაარსის (res. პოსტმოდერნი) ახლებურ რეკონსტრუქციას, რაც

3. მეტამოდერნიზმის მთავარი მახასიათებელია. მეტამოდერნიზმი ცდილობს შეავსოს „ცარიელი“ შინაარსის პლანი პლურალურობის შენარჩუნებით იმგვარად, რომ თუნდაც საპირისპირო მნიშვნელობებს ერთ ოქსიმორონულ აღსანიშნ კონცეპტად აერთიანებს: გმირი-მხდალი, ბოროტი-კეთილი, სიცოცხლე-სიკვდილი და ა.შ. იგი მოიცავს პარადოქსებს, ალტერნატიულ რეალობებს, მრავალფეროვან (თუნდაც საპიროსპირო) ემოციებს, რომლებიც ბუნებრივად ახლავს ცხოვრებას.

მეტამოდერნიზმა, როგორც ტენდენციამ, თავისი პლურალისტური იდენტიფიკაციით მოახდინა ისეთი მგრძნობელობის სახელდება, რომელსაც ბევრი ცალ-ცალკე აკვირდებოდა, ახლა კი ეს განსხვავებულობები შეიძლება განიხილებოდეს როგორც შემეცნების ერთი, მთლიანი საგანი.

ადამიანები ისწრაფვიან კომუნიკაციისკენ და ითხოვენ ცვლილებებს. მეტამოდერნიზმი ცდილობს გადალახოს კომუნიკაციური კრიზისი მსოფლიოს პლურალისტური დიქოტომიის ასახვით. თუმცა, მეორე მხრივ, მეტამოდერნიზმი ხელს უწყობს ამბივალენტური და ფსიქიკურად პრობლემური კონცეპტების ჩამოყალიბებას და ფაქტობრივად მხოლოდ „ილუზიურ“ საკომუნიკაციო სივრცეს ქმნის, რამდენადაც ასეთი „გამაერთიანებელი“ ოქსიმორონული მნიშვნელობები შესაძლებელს კი ხდის "კომუნიკაციას" (ფაქტობრივად, "ვირტუალურ კომუნიკაციას"), მაგრამ ამგვარი კომუნიკაცია "ვირტუალურ" რეალობებს შორის მყარდება და ენის ნომინაციური ფუნქცია კვლავ გასაჭირში რჩება.

ადამიანი, როგორც სოციალური არსება, მეტიც, საზოგადოებრივად ორგანიზებული სოციუმი, მისწრაფვის ენაში გაჩენილი ამ ხარვეზის აღმოფხვრისაკენ და ფაქტობრივად ახალი საკომუნიკაციო სისტემის შექმნის პროცესშია.

## სამყაროს დასასრულის შიში და დისტოპია -სოციალური პლატფორმების ნეიროლინგვისტური ტექსტების მიხედვით

ნატალია სვანიძე

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,  
სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი.

**საკვანძო სიტყვები:** უტოპია; ევტოპია; დისტოპია; აპოკალიფსი;

ჰუმანიტარული ფუტუროლოგია მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს გლობალურ გამოწვევებზე, აღნიშნული მოვლენა განსაკუთრებით თვალსაჩინოა რუთ ლევიტასის, ტომ მოილანის და რაფაელა ბაკოლინის ნაშრომებში. უტოპია არ უნდა აღიქმებოდეს მხოლოდ საბოლოო მიზნად, არამედ უნდა განიხილებოდეს, როგორც პროცესის ნაწილი, რომელიც შესაძლებელს ხდის ალტერნატიული მომავლის სცენარების შესწავლას. იგი იკვლევს არსებული სოციალური სისტემების კრიტიკას და საზოგადოებრივი სრულყოფის ახალ შესაძლებლობებს ეძებს.

დისტოპიური ლიტერატურა და აპოკალიპტური ნარატივები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს კულტურულ წარმოსახვაზე. კრიტიკული დისტოპიები, როგორც ბაკოლინის და მოილანის ნაშრომებშია აღწერილი, გვთავაზობენ შიშისა და უიმედობის მიღმა არსებული პოზიტიური ტრანსფორმაციების ტენდენციას. ეს ნარატივები, გარდა არსებული სისტემების კრიტიკისა, სხვადასხვა საზოგადოებებს უფრო სამართლიანი მომავლის იმედს უღვივებს.

ჩვენი ნაშრომის მიზანია, დავაკვირდეთ სამყაროს დასასრულის შიშის, აპოკალიფსისა და დისტოპია-ევტოპიის მაგალითებს “ფეისბუქის” სოციალური პლატფორმის ნარატივების ფუტუროლოგიურ ტენდენციას 2020 წლიდან 2025 წლამდე; ასევე, გამოვყოთ სოციალური ქსელების ნარატიულ სინტაქსურ კონსტრუქციებში, თანამედროვე ადამიანის შიშების, როგორცაა: კლიმატის ცვლილება, ტექნოლოგიური საფრთხეები და გლობალური კრიზისები, \_ლინგვისტურად მოდელირებული აპოკალიფსური, დისტოპიური და ევტოპიური კონტექსტების მთავარი მარკერები და მოვახდინოთ მათი სეგმენტირება.

**განათლების ფუტუროლოგია ტექნოლოგიური ეპოქის კონტექსტში**

ია იოსელიანი

სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** განათლება, ტექნოლოგიები, სწავლება

ციფრული ტექნოლოგიებისა და ხელოვნური ინტელექტის განვითარებამ არსებითად გარდაქმნა განათლების ლანდშაფტი. თუ ერთ დროს მასწავლებელი ცოდნის ერთადერთი წყარო იყო, დღეს ის თანასწორად იყოფს სივრცეს პლატფორმებთან, ალგორითმებთან და ჭკვიან მოწყობილობებთან. წარსულის უტოპიური წარმოდგენები „ცოდნის უნივერსალურ ხელმისაწვდომობაზე“ თითქოს რეალობად იქცა — თუმცა ამ რეალობას ახლავს დისტოპიური შიშებიც: სტუდენტების პრობლემა კრიტიკულ აზროვნებაში, ყურადღების დეფიციტი და ადამიანის ემოციური ინტელექტის როლზე კითხვის ნიშნები.

ეს მოხსენება მიმოიხილავს თანამედროვე ტექნოლოგიური ინოვაციების გავლენას მასწავლებლის როლზე, როგორც განათლების აქტიურ აგენტზე. ვისაუბრებთ იმაზე, თუ როგორ შეიძლება შეინარჩუნოს ჰუმანისტურმა სწავლებამ მნიშვნელობა ტექნოლოგიური ბუმის პირობებში და როგორ ხედავენ სტუდენტები და მასწავლებლები ერთმანეთს „ციფრული ფუტურიზმის“ ეპოქაში. განვიხილავთ განათლების როგორც სოციალური პრაქტიკის შესაძლებლობებსა და საფრთხეებს მომავლის პერსპექტივიდან.

წარდგენილი ანალიზი დაეყრდნობა როგორც თეორიულ ფუტუროლოგიურ ჩარჩოებს, ასევე პრაქტიკულ მაგალითებს – დისტანციური სწავლების გამოცდილებას, ტექნოლოგიური პლატფორმების გამოყენებას და სტუდენტების რეფლექსიებს. მოხსენების მიზანია, განათლების სფეროში მომავლის უტოპიური და დისტოპიური სცენარების სინთეზით წახალისოს კრიტიკული მსჯელობა: რა ტიპის ცოდნას ვუწოდებთ ღირებულს მომავლის სამყაროში?

**ციფრული დემოკრატიის პარადოქსი: სამოქალაქო ჩართულობა და პოლიტიკური ნდობა საქართველოში**

თამარ ჩარკვიანი

ასოცირებული პროფესორი

კავკასიის უნივერსიტეტი

კავკასიის ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა სკოლა

**საკვანძო სიტყვები:** ციფრული დემოკრატია, სამოქალაქო ჩართულობა, პოლიტიკური ნდობა, დეზინფორმაცია, დემოკრატიზაცია

საქართველოში ციფრული დემოკრატიის და ტექნოლოგიური განვითარების საკითხები სულ უფრო აქტუალური ხდება, განსაკუთრებით ბოლო წლების განმავლობაში, როდესაც ინტერნეტის გამოყენების მაჩვენებლები სწრაფად გაიზარდა. არსებობს კვლევები, რომლებიც ხაზს უსვამენ ციფრული პლატფორმების მნიშვნელობას საქართველოს მოქალაქეთა აქტივიზმში, არჩევნების გამჭვირვალობაში და საჯარო პოლიტიკის პროცესებში (სოციალური სამართლიანობის ცენტრი, 2023; Freedom House, 2023).

დღეს ციფრული ტექნოლოგიები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ დემოკრატიულ პროცესებში, თუმცა მათი გამოყენება მიაჩნდება გარკვეულ პარადოქსებზე. საქართველოში, სადაც პოლიტიკური სისტემის გაძლიერება და ევროპულ სტრუქტურებში ინტეგრაცია აქტუალური და პრობლემური საკითხია, ციფრული დემოკრატია გამორჩეულ ყურადღებას საჭიროებს. მიუხედავად იმისა, რომ ციფრული პლატფორმები სამოქალაქო ჩართულობის გაზრდის შესაძლებლობას იძლევა, საქართველოში პოლიტიკური ნდობა კვლავ დაბალია (Freedom House, 2023). ამ კონტექსტში, ციფრული დემოკრატიის პარადოქსი ხელსაყრელი გარემოს შექმნის ნაცვლად, ხშირად ჩანაცვლებულია პოლიტიკური აქტივიზმის ნაკლებობით, ნიჰილისტური განწყობით და კალკულირდება საზოგადოებრივი უნდობლობის ზრდაში (Senek, 2020).

სამოქალაქო ჩართულობისა და პოლიტიკური ნდობის ნაკლებობა საქართველოში ციფრული დემოკრატიის განვითარების პარალელურად უფრო გამოკვეთილია. მიუხედავად ციფრული ტექნოლოგიების ფართო გამოყენებისა, რომელთა მიზანი იყო საზოგადოების აქტიურობა და ინფორმირებულობა, ზოგიერთ შემთხვევაში მათი ეფექტი პირიქით აისახება – ინტერნეტ სივრცეში გაუზარებელი ან მასმედიური პოლიტიკური კამპანიები, პოლიტიკური პარტიების და ხელისუფლების მიმართ მოქალაქეების ნაკლებობა ნდობა, რაც შესაძლოა დაკავშირებული იყოს სამოქალაქო საზოგადოებაში მაღალი ნევროზისა და უთანხმოების დონესთან (Sunstein, 2018; სოციალური სამართლიანობის ცენტრი, 2023).

სამეცნიერო კვლევის მიზანია, შევისწავლოთ ციფრული ტექნოლოგიები (როგორც სოციალური მედია, ელექტრონული პეტიციები და სხვა) რა გავლენას ახდენენ სამოქალაქო ჩართულობასა და პოლიტიკურ ნდობაზე საქართველოში. ციფრული პლატფორმების გავლენების და ფაქტორების იდენტიფიკაცია, რომლებიც ზემოქმედებენ სამოქალაქო აქტივიზმზე და მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში. საკვლევი კითხვებია:

- რა გავლენა აქვს ციფრულ პლატფორმებს საქართველოს მოქალაქეების პოლიტიკური ნდობის დონეზე და საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებაზე?
- რა ფაქტორები და გამოწვევები განსაზღვრავს სამოქალაქო ჩართულობის ზრდას ან დაქვეითებას ციფრულ გარემოში საქართველოში, ხოლო მათი კავშირი პოლიტიკურ ნდობასთან?

კვლევის მეთოდოლოგიური სტრატეგია ემყარება თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევის მონაცემების ტრიანგულაციას, მეორეული წყაროების და თეორიული კონცეფციების ინტერპრეტაციას. კვლევა ფოკუსირდება 2020 წლის შემდგომი პროცესების შესწავლაზე. თუმცა რეტროსპექტიულად იქნება მოძიებული და გაანალიზებული ყველა მნიშვნელოვანი

მოვლენა, ფაქტი თუ ვითარება, რომლებიც კონტექსტუალურად შესასწავლი საკითხის შესახებ მნიშვნელოვანი და არსებითია. როგორცაა სოციოლოგიური გამოკითხვები, საქართველოს მოსახლეობის პოლიტიკური ნდობის შემსწავლელი კვლევები, ციფრული პლატფორმების გამოყენების ტრენდები და მათი გავლენა სამოქალაქო ჩართულობაზე. პოლიტიკური პლატფორმების შინაარსობრივი ანალიზი და ექსპერტული ინტერვიუები, მონაცემები შეგროვდება სოციალური მედიის პლატფორმებიდან, სამთავრობო ვებგვერდებიდან და არასამთავრობო ორგანიზაციების ანგარიშებიდან. საქართველოს კონტექსტში, მსგავსი კვლევები ჯერ კიდევ შეზღუდულია, თუმცა მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვის არასამთავრობო ორგანიზაციებს, რომლებიც პოლიტიკურ ტექნოლოგიებზე დაკვირვებას ახორციელებენ.

ყურადღება გამახვილდება სოციალურ მედია სივრცეში გაძლიერებულ დეზინფორმაციაზე და მის ნეგატიურ შედეგებზე დემოკრატიული პროცესებზე. ხელოვნური ინტელექტისა და დემოკრატიის ურთიერთკავშირის საკითხი აქტიურად განიხილება ისეთი ავტორების მიერ, როგორცაა ფრენსის ფუკუიამა (Fukuyama, 2021), რომელიც დემოკრატიული ტრანსფორმაციის კონტექსტში ციფრული ტექნოლოგიების როლს აანალიზებს.

ციფრული დემოკრატიის საკითხი ფართოდ განიხილება თანამედროვე პოლიტიკურ და სოციოლოგიურ კვლევებში. ნიკ სენეკის (Senek, 2020) ნაშრომი ყურადღებას ამახვილებს ციფრული ტექნოლოგიების გავლენაზე პოლიტიკური აქტივიზმის პროცესებზე. კას სანსტაინის (Sunstein, 2018) თეორია ინფორმაციული ბუმტების შესახებ მიუთითებს, თუ როგორ ქმნის სოციალური მედია დახურულ საინფორმაციო გარემოს, რაც ნეგატიურად აისახება დემოკრატიულ დისკუსიებზე. შოშანა ზუბოფი (Zuboff, 2019) კი ციფრულ ზედამხედველობის ეკონომიკაზე ამახვილებს ყურადღებას, რომელიც პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებზე ზემოქმედებას ახდენს.

## საქართველოს ხმა ამერიკის შეერთებულ შტატებში (ლობისტური საქმიანობის თვისებრივი ანალიზი)

მარიანა ქევხიშვილი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პოლიტოლოგიის ინსტიტუტი, ასისტენტ მკვლევარი

პოლიტიკის მეცნიერების დოქტორანტი, თსუ

საკვანძო სიტყვები: ლობიზმი, ქართული ლობი, აშშ, სტრატეგიული პარტნიორი

ლობიზმი თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში წარმოადგენს მნიშვნელოვან მექანიზმს, რომლის მეშვეობითაც ქვეყნები ცდილობენ თავიანთი ეროვნული ინტერესების დაცვას და გლობალურ პარტნიორებთან თანამშრომლობის გაღრმავებას. საქართველო, როგორც გეოპოლიტიკურად მნიშვნელოვანი სახელმწიფო სამხრეთ კავკასიაში, მუდმივად ისწრაფვის საკუთარი ეროვნული ინტერესების დაცვისა და საერთაშორისო თანამეგობრობაში პოზიციების განმტკიცებისკენ. ამ კონტექსტში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ამერიკის შეერთებულ შტატებთან ურთიერთობების გაღრმავებას.

საქართველოს მიერ აშშ-ში განხორციელებული ლობისტური საქმიანობა წარმოადგენს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საშუალებას, რომლის მიზანია საქართველოს ინტერესების დაცვა და მხარდაჭერის მოპოვება აშშ-ის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და უსაფრთხოების სტრუქტურებში.

ჩვენი საკვლევი კითხვაა, თუ როგორია საქართველოს მიერ ამერიკის შეერთებულ შტატებში განხორციელებული ლობისტური საქმიანობის ძირითადი მახასიათებლები და რა გავლენას ახდენს იგი საქართველოს საგარეო პოლიტიკური მიზნების მიღწევაზე?

კვლევის მიზანია საქართველოს მიერ ამერიკის შეერთებულ შტატებში განხორციელებული ლობისტური საქმიანობის თვისობრივი ანალიზი და მისი ეფექტიანობის შეფასება.

საქართველო სხვადასხვა სტრატეგიას მიმართავს აშშ-ში ლობისტური საქმიანობისას, მათ შორის: პროფესიონალურ ლობისტურ კომპანიებთან თანამშრომლობა, რომლებიც აშშ-ის საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებასთან უწყვეტ კომუნიკაციას უზრუნველყოფენ; კონგრესის წევრებთან და სახელმწიფო დეპარტამენტის წარმომადგენლებთან პირდაპირი შეხვედრები და ბრიფინგები; კვლევითი ცენტრების (think tank-ების) მხარდაჭერა, რომლებიც ავრცელებენ საქართველოს ინტერესებთან თანხვედრ კვლევებსა და რეკომენდაციებს; მედიასაშუალებების გამოყენება საქართველოს პოზიტიური იმიჯის გაძლიერების მიზნით.

ნაშრომში გაანალიზებულია საქართველოს მთავრობისა და ოპოზიციური პარტიების ლობისტური საქმიანობა აშშ-ში 1991 წლიდან დღემდე.

## აპოკალიპტური მომავალის განწყობისეული საფუძვლები

დავით ბარათაშვილი

პოლიტიკის მეცნიერების დოქტორანტი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტში საერთაშორისო პოლიტიკის კვლევისა და პროგნოზირების ცენტრის მკვლევარი (CIPRF)

**საკვანძო სიტყვები:** ცივილიზაციის დასასრული, აპოკალიპტური შიში, განწყობის თეორია, ხელოვნური ინტელექტი, ტექნოლოგიური პროგრესი

ცივილიზაციის დასასრულის შიშის საფუძველი ინდივიდუალური დასასრულის შიშია. ხშირად ამ შიშს იხსენიებენ ყველა სხვა შიშის საფუძველად. მაგრამ ცივილიზაციას, ვინაიდან ის კოლექტიური სუბიექტია, არ ახასიათებს სიკვდილის ისეთი ფორმა რომელიც ცივილიზაციაში შემავალი ერთეულის - ინდივიდის - გარდაუვალი ბედია. სოციუმი თაობათა კვლავწარმოქმის გამო სოციალური ევოლუციის პროცესშია ჩაბმული, ინფორმაცია გადადის თაობიდან თაობაში უწყვეტად რომელიც ისტორიის მსვლელობის ჟამს ვითარდება. მიუხედავად ამისა არსებობს სოციუმების სრულად გაქრობის ისტორიული ფაქტები, (პანდემიის, წყალდიდობის, გვალვების და სხვა სტიქიური მოვლენების გამო, რასაც ემატება ომები, მასობრივი მკვლევლობები და სხვა ადამიანური ფაქტორიდან გამოწვეული ფაქტორები), რაც იწვევს აპოკალიპტური დასასრულის შიშს, შიშს იმისა, რომ ერთხელაც ადამიანთა მოდგმა შეიძლება აიგავოს მიწისაგან პირისა, ან არსებული ფორმით შეწყვიტოს არსებობა.

მაშასადამე, სამყაროს დასასრულის იდეა ყველა დროის ადამიანს გააჩნდა მისი ისტორიული განვითარების მასშტაბის შესაფერისი, ხოლო თანამედროვე ადამიანს ის ცივილიზაციის დასასრულის იდეამდე მიჰყავს. ალბერტ აინშტაინის სარკასტული შენიშვნა, რომ „მეოთხე მსოფლიო ომი ჯოხებითა და ქვებით იქნება“, ხაზს უსვამს თანამედროვე ცივილიზაციის მიერ დაგროვილი ენერჯის — განსაკუთრებით ატომურის და თერმობირთულის — დამანგრეველ პოტენციალს. მსოფლიო ომების მეხსიერება ადასტურებს, რომ ცივილიზაციის მონაპოვარი, რომელიც თავდაპირველად პროგრესის საშუალებას იძლევა, შეიძლება გამოყენებულ იქნას განადგურებისთვის.

ცივილიზაციური შიშის ძირითადი საფუძველია ადამიანის მიერ დაგროვებული ენერჯის (ტექნოლოგიური, სამხედრო, ინტელექტუალური) უგუნურად ან ბოროტად გამოყენების შესაძლებლობა. ამას ემატება თანამედროვე კიბერნეტიკული გამოწვევები: მეცნიერულ-ტექნოლოგიური პროგრესის შედეგად შექმნილი ხელოვნური ინტელექტი (AI) საფრთხეს უქმნის ადამიანის ევოლუციურ უპირატესობას — ინტელექტს, რადგან უფრო მძლავრი, ავტონომიური ინტელექტის გაჩენა ცივილიზაციის არსებული ფორმით არსებობას ეგზისტენციალური კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს.

მოხსენება მიმოიხილავს აპოკალიპტური შიშის ფსიქოლოგიურ საფუძველებს დიმიტრი უზნაძის განწყობის თეორიის პრიზმიდან და გააანალიზებს ცივილიზაციის დასასრულის შიშის მიზანშეწონილობის საკითხს, მისი ალბათური ხდომილებისადმი განწყობით დამოკიდებულებას.

**“Solarpunk” და “Cyberpunk” – პოლიტიკური ფილოსოფია, ადამიანის ბუნება და ჩვენს მიერ წარმოსახული მომავალი**

**საკვანძო სიტყვები:** სოლარპანკი, კიბერპანკი, პოლიტიკური ფილოსოფია, ადამიანის ბუნება, ტექნოლოგიური წარმოსახვები.

ეს პრეზენტაცია იკვლევს სოლარპანკისა და კიბერპანკის კონტრასტულ სპეკულაციურ მომავალს პოლიტიკური ფილოსოფიისა და ადამიანის ბუნების პრიზმაში. ესთეტიკური ჟანრების გარდა, სოლარპანკი და კიბერპანკი კონკურენტ ფილოსოფიურ წარმოსახვას წარმოადგენენ: ერთი წარმოიდგენს იმედიან, მდგრად მომავალს, რომელიც კოლექტიურ გაძლიერებასა და ეკოლოგიურ ჰარმონიაზეა დაფუძნებული, მეორე კი ასახავს დისტოპიურ რეალობას, რომელიც ტექნოლოგიური გაუცხოებით, კორპორატიული დომინირებითა და სოციალური დაშლით არის ჩამოყალიბებული. ცენტრალური კითხვა, რომელსაც ეს პრეზენტაცია ეხება, არის: რას ავლენენ ეს ჟანრები იმის შესახებ, თუ როგორ გვესმის ადამიანის ბუნება და მისგან გამომდინარე პოლიტიკური სტრუქტურები?

მოხსენება ეფუძნება ისეთ მნიშვნელოვან მოაზროვნეებს, როგორცაა თომას ჰობსი, ჟან-ჟაკ რუსო, კარლ მარქსი, მიშელ ფუკო და ჟილ დელუზი, და იკვლევს, თუ როგორ ასახავს თითოეული ჟანრი ძირითად ფილოსოფიურ დამაბულობას - პესიმიზმსა და ოპტიმიზმს, იძულებასა და თანამშრომლობას, გაუცხოებასა და სოლიდარობას შორის. კიბერპანკი გულისხმობს ჰობსისეულ შეხედულებას ადამიანის ბუნებაზე, როგორც ფუნდამენტურად ეგოისტურს, რომელიც მოითხოვს კონტროლსა და წესრიგს, მაგრამ ამავედროულად განთავსებულია კონტექსტში, სადაც სახელმწიფო სუვერენიტეტი დაინგრა და შეიცვალა კორპორატიული ლევიათანებით. მისი მთავარი გმირები არიან ატომიზებული ინდივიდები, რომლებიც ნავიგაციისთვის ემზადებიან „მაღალტექნოლოგიური, დაბალი ცხოვრების“ სამყაროში, საზოგადოებაში, სადაც ტექნოლოგიურმა პროგრესმა არა განთავსუფლება, არამედ მეთვალყურეობა, უთანასწორობა და დეჰუმანიზაცია გამოიწვია. კიბერპანკის სამყარო ასახავს ფუკოს დიფუზური ბიომალაუფლების ხედვას და დელუზის „კონტროლის საზოგადოებას“, სადაც ტექნოლოგია ხდება დომინირების ინსტრუმენტი და არა ემანსიპაცია.

ამის საპირისპიროდ, სოლარპანკი უფრო რუსოვისეული და მარქსისტული ანთროპოლოგიიდან წარმოიშობა. ის ამტკიცებს, რომ ადამიანები არსებითად თანამშრომლობენ და შეუძლიათ ჰარმონიულად იცხოვრონ ერთმანეთთან და გარემოსთან, თუ ისინი გათავსდებიან ექსპლუატაციური სტრუქტურებისგან. სოლარპანკის დეცენტრალიზებული, პოსტკაპიტალისტური საზოგადოებების ხედვა - განახლებადი ენერჯით, ურთიერთდახმარებით და საზოგადოების მდგრადობით - იმეორებს მარქსის მოწოდებას არა მხოლოდ სამყაროს ინტერპრეტაციის, არამედ მისი შეცვლის შესახებ. ის ტექნოლოგიას გადააყალიბებს, როგორც მართვის საშუალებას და არა კონტროლს, ხაზს უსვამს შესაბამის, დემოკრატიულ და ადგილობრივად ფესვგადგმულ ინოვაციას. სოლარპანკი არ არის გულუბრყვილოდ უტოპიური; პირიქით, ის არის „კრიტიკული ოპტიმიზმის“ ფორმა,

რომელიც ეწინააღმდეგება როგორც ტექნო-დისტოპიურ ფატალიზმს, ასევე კლიმატის ნიჰილიზმს.

პრეზენტაცია ასევე განიხილავს ორივე ჟანრის მიერ გაზიარებულ „პანკურ“ ეთოსს: აჯანყებას დომინანტური სისტემების წინააღმდეგ. თუმცა, იქ, სადაც კიბერპანკი გაფრთხილებაა, სოლარპანკი წინადადებაა - ალტერნატიული მომავლის გეგმა, რომლის წინასწარ განსაზღვრაც აწმყოში შესაძლებელია საზოგადოებრივი პრაქტიკისა და პოლიტიკური წარმოსახვის მეშვეობით. თანამედროვე სოლარპანკის მანიფესტებზე, კიბერპანკ მხატვრულ ლიტერატურასა და ფილოსოფიურ თეორიაზე დაყრდნობით, საუბარი აკვირდება, თუ როგორ ასახავს ეს ხედვები უფრო ღრმა პოლიტიკურ ვალდებულებებს: ორგანიზებულია თუ არა საზოგადოება იერარქიის თუ თანამშრომლობის, შიშის თუ ნდობის, ექსტრაქციის თუ რეგენერაციის გარშემო.

საბოლოო ჯამში, შედარება იწვევს კრიტიკულ რეფლექსიას ტექნოლოგიურ წარმოსახვაში ჩადებული პოლიტიკური იდეოლოგიების შესახებ. ეკოლოგიური კრიზისისა და ციფრული ავტორიტარიზმის მომენტში, წარმოვიდგენთ თუ არა მომავალს, რომელიც მხოლოდ დისტოპიას ექსტრაპოლირებს, თუ ისეთ მომავალს, რომელიც ძალაუფლების, საზოგადოებისა და პროგრესის ხელახლა წარმოდგენისკენ გვიბიძგებს? ჩარჩენილები ვართ კიბერპანკის გამაფრთხილებელ რეალიზმში, თუ შეუძლია სოლარპანკის კონსტრუქციულ ოპტიმიზმს დაგვეხმაროს უკეთესი სამყაროს შექმნაში? ფილოსოფიური აზროვნების სპეკულაციურ მხატვრულ ლიტერატურასთან დიალოგში მოყვანით, ეს პრეზენტაცია მიზნად ისახავს როგორც კრიტიკის, ასევე იმედის პროვოცირებას.

## **პირველი მსოფლიო ომი და ქართული საზოგადოება განსხვავებული ხედვები, მოლოდინები და იმედი**

**ირაკლი ნოდია**

აფილირებული ასისტენტი

სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** მსოფლიო ომი, ქართული საზოგადოება, მოლოდინები და იმედი

პირველი მსოფლიო ომის (1914-1918) დასრულებიდან 100 წელზე მეტი ხანი გავიდა, მაგრამ იგი დღესაც არ კარგავს აქტუალობას. ისტორიაში არის მოვლენები, რომლებიც არ უფერულდება და არ ხუნდება საუკუნეების დაუსრულებელი დინებით. გრანდიოზული მოვლენების სიდიადე და მათი მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობა განაპირობებს იმას, რომ არასდროს ქრება მათდამი ინტერესი. სწორედ ასეთ მოვლენათა რიცხვს განეკუთვნება პირველი მსოფლიო ომი. პირველმა მსოფლიო ომმა ბევრი რამ შეცვალა საერთაშორისო არენაზე და მათ შორის საქართველოსთვის, რადგან ამ პერიოდში განსაკუთრებით გაძლიერდა ეროვნული თვითგამორკვევის პროცესი და მთელი ომის განმავლობაში ქართული

საზოგადოება დიდი ინტერესით ადევნებდა თვალს ომის მიმდინარეობას. პირველმა მსოფლიო ომმა ქართულ საზოგადოებაში ეროვნული მუხტი კიდევ უფრო გააღვივა. გააჩინა გარკვეული მოლოდინები და დამოუკიდებლობის იმედი. ომის ბოლოს წელს (1918 წელი) მოხდა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება, რაც განაპირობა, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე პირველი მსოფლიო ომის დროს შექმნილმა საერთაშორისო მოვლენებმა.

## **მსოფლიოს დასასრულის კონცეფციის ისტორიული განვითარება პოლიტიკურ**

### **მეცნიერებაში**

**ნიკოლოზ ბიწაძე**

პოლიტიკის მეცნიერების დოქტორი

საერთაშორისო პოლიტიკის კვლევისა და პროგნოზირების ცენტრი (CIPRF)

**საკვანძო სიტყვები:** პოლიტიკური ფილოსოფია, საზოგადოების დაშლა, მსოფლიოს

დასასრული, ადამიანის ბუნება

ეს სტატია იკვლევს მსოფლიოს დასასრულის კონცეფციის ევოლუციას პოლიტიკურ მეცნიერებაში. სტატია მიმოიხილავს ამ კონცეფციის განვითარებას ძველი პერიოდიდან დღევანდელ თეორიებამდე და რჩება პოლიტიკური მეცნიერების ჩარჩოებში. სტატიაში განხილულია, თუ როგორ აღიქვამდნენ მოაზროვნეები საზოგადოებრივ დაშლასა და საბოლოოდ აპოკალიფსს. სტატია აანალიზებს ამ აპოკალიფტიკური ინტერპრეტაციების გავლენას პოლიტიკური სტაბილურობაზე, ადამიანის ბუნებისა და საზოგადოებრივი ინსტიტუტების როლებზე. დიდი ყურადღება ეთმობა კონკრეტულ ისტორიულ და თანამედროვე მოაზროვნეებს და მთავარი აქცენტი კეთდება იმაზე, თუ როგორ რჩება მსოფლიოს დასასრულის კონცეფცია აქტუალური თანამედროვე სამყაროში. ანალიზი ხაზს უსვამს იმას, რომ ეს კონცეფცია ყოველთვის წარმოადგენდა პოლიტიკური დისკურსის მნიშვნელოვან ფაქტორის და მონაწილეობდა მის ფორმირებაში როგორც ისტორიულად ასევე დღესაც.

**მიკროაპოკალიფსის კონცეპტის ჰუმანისტური პროგნოზირების პარადიგმული  
მოდელი**

**მანანა კვატაია**

ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი,

უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი

თსუ შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

**საკვანძო სიტყვები:** ჟოზე სარამაგუ, დისტოპიური რომანი „სიბრმავე“, მომავლის სოციოლოგიური პრონოზირება.

თანამედროვე სამყაროს ცივილიზაციური მეტმორფოზა ახალი დროითი განზომილებების, ცნობიერების, იდეოლოგიების შექმნას, არსებული სივრცის გაფართოებასა და გადააზრებას ითხოვს. მეცნიერება მომავალზე (future studies) მომავლის სოციოლოგიურ პრონოზირებას გულისხმობს. ამ პროცესების სიღრმისეული განჭვრეტისათვის საგულისხმო მასალას გვთავაზობს დისტოპიური ტექსტები, რომელთა ძირითად მახასიათებლად კონკრეტული პოლიტიკური სისტემის მანკიერი კურსის კრიტიკა ითვლება.

დისტოპიური რომანი „სიბრმავე“ (2005), რომლის ავტორია მაგიური რეალიზმის წარმომადგენელი, ნობელიანტი პორტუგალიელი მწერალი ჟოზე სარამაგუ, კაცობრიობის თანასწორობისა და ჰუმანიზმის იდეას ქადაგებს. ავტორის კონცეფციით, ტექნიკურ საშუალებებზე დამოკიდებული გლობალიზაციის ეპოქის ადამიანი ბუნებასთან, ირგვლივ მყოფ ადამიანებთან კავშირს წყვეტს და თანდათან მორალურ თუ სულიერ სიბრმავეში იძირება. პროვიდენციური რომანის მიხედვით, ქალაქში უცნაური ეპიდემია ვრცელდება: ადამიანები გაურკვეველი გადამდები დაავადებით მოულოდნელად ბრმავდებიან, თითქოს თეთრ, რძის ზღვაში იძირებიან.

ჟოზე სარამაგუს „სიბრმავე“ დაუნდობელ ბრმა არსებათა მიკროაპოკალიფსურ ჯოჯოხეთურ სამყაროს წარმოადგენს, სადაც ადამიანებს ფიზიკურ ხედვასთან ერთად სულიერი მზერაც წართმეული აქვთ. რომანის სიმბოლიკის გააზრება ხსნის ავტორის ინტენციას: მანკიერებებისაგან გათავისუფლების, კათარზისის გზით ადამიანები გადარჩებიან და პირველქმნილ, ღვთაებრივ არსს დაუბრუნდებიან.

**მუსიკა, მისტიციზმი და უტოპია: სკრიაბინის „მისტერიის“ ეზოთერული სამყარო**

**გვანცა ღვინჯილია**

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი

ასოცირებული პროფესორი

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია

**საკვანძო სიტყვები:** სულიერი ტრანსფორმაცია არტით, gesamtkunstwerk, იმერსიული ხელოვნება, აპოკალიპტური ესთეტიკა, უტოპია, მუსიკა, მისტიციზმი, ტრანსკულტურული მუსიკალური ხედვა.

ალექსანდრე სკრიაბინის დაუსრულებელი მისტერია (1903–1915) ერთ-ერთ ყველაზე მისტიკური მუსიკალური პროექტია, რომელიც განკუთვნილი იყო ჰიმალაებში შესასრულებლად, როგორც ერთკვირიანი სინთეზური რიტუალი, მუსიკის, ფერის, ქორეოგრაფიის, სურნელისა და არქიტექტურის შერწყმით. ამ სტატიაში განიხილება ნაწარმოების ფილოსოფიური, ესთეტიკური და კულტუროლოგიური ასპექტები, მისი აპოკალიფსური არსი და გავლენა შემდგომ ხელოვნებასა და მედიაზე. სკრიაბინის მხატვრული სინთეზის ვიზიონერული ხედვა წინ უსწრებს თანამედროვე მულტიმედიური და იმერსიული ხელოვნების პრაქტიკებს და წარმოადგენს უტოპიურ პროექტს, რომელიც სცდება ტრადიციული საკომპოზიტორო ნიმუშის ფარგლებს და მიზნად ისახავს კაცობრიობის ტრანსფორმაციას სინთეზური ხელოვნების წყალობით.

ნაშრომის სიახლე მდგომარეობს იმაში, რომ იგი განიხილავს მისტერიას, როგორც წინასწარმეტყველურ ხედვას, უფრო ფართო ტრანსკულტურულ და მეტაფიზიკურ კონტექსტში.

კვლევის მიზანია სკრიაბინის ნაწარმოების პირველწყაროების დადგენა, მისტერიის ფილოსოფიური, მუსიკალური შრეების ანალიზი და მისი თანამედროვე კულტურასა და მულტიმედიურ ხელოვნებაზე გავლენის შესწავლა.

დასკვნაში ხაზგასმულია, რომ სკრიაბინის მისტერია იმერსიული ხელოვნების ის ადრეული ნიმუშია, რომელშიც მუსიკა, ფერი, ქორეოგრაფია, არქიტექტურა და მასში მონაწილე აუდიტორია ერთიან სულიერ და მხატვრულ გამოცდილებაში ერთიანდება. მიუხედავად იმისა, რომ ეს მეტაფიზიკური უტოპიური პროექტი დაუსრულებელი დარჩა, მან ძლიერ გავლენა მოახდინა მხატვრულ წარმოსახვაზე და ტექნოლოგიისა და ტრანსცენდენტური აზროვნების ეპოქაში Gesamtkunstwerk-ის პროტოტიპად იქცა.

## **ხელოვანთა ჩანაფიქრები, რომლებმაც შეცვალა სამყარო**

**ნუგზარ ბარდაველიძე**

სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის პროფესორი

**საკვანძო სიტყვები:** ფოლკლორი, ლიტერატურა, სამეცნიერო ფანტასტიკა

უკეთესი სამყაროს შექმნა, ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება, ტექნიკური პროგრესი, ბუნების სიკეთეებზე წვდომა, უკეთესი თაობის აღზრდა, ასევე სხვა ერებზე გაბატონება, ბუნების დამორჩილება, უნივერსალური ჯარისკაცების გამოყვანა, ძალაუფლების ხელში ჩაგდება, ყოველთვის იწვევდა ადამიანების ინტერესს. ამიტომაც სხვადასხვა ეპოქებში შექმნილ ფოლკლორულ თუ ლიტერატურულ ნაწარმოებებში აისახებოდა ადამიანის სურვილები და მისწრაფებები თავის სასიკეთოდ შეეცვალა სამყარო. როდესაც არსებული სამყაროში წარმოუდგენლად მიაჩნდათ საკუთარი იდეების რეალიზება, ადამიანები ქმნიდნენ ზღაპრულ (უტოპიურ და დისტოპიურ) სამყაროებს სადაც საკუთარი წარმოსახვით ქმნიდნენ სასურველ საზოგადოებრივ წყობილებებს.

ზღაპრებში, ფანტასტიკური ჟანრის ლიტერატურულ ნაწარმოებებში ცოცხლდებოდა არარეალური ხატებები, რომელთაც შემდგომ ინჟინერ-გამომგონებლები, ტექნიკური პროგრესის განვითარებასთან ერთად, ანიჭებდნენ რეალურ სახეს. ასე რომ ფუტურისტული იდეები რომლებიც მხატვრულ ნაწარმოებებში ყალიბდებოდა, ხელს უწყობდა სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის განვითარებას. ინჟინრები ცდილობდნენ რეალობად ექციათ ხელოვანთა მხატვრული ნააზრევი. სხვადასხვა ფოლკლორში, ლეონარდო და ვინჩის, ჟიულ ვერნის, ალექსეი ტოლსტოის, აიზეკ აზიმოვის, სტივენ სპილბერგის, ჯორჯ ლუკასის, იულიუს მახულსკის და სხვათა ჩანახატებში, ტექსტებსა თუ ფილმებში ასახული ფანტასტიური საგნები და ვითარებები, ინჟინერ-გამომგონებლებს აძლევდა სერიოზულ ბიძგს რეალობათ ექციათ და საზოგადოებისათვის მისაწვდომი გაეხადათ ყოველივე რაც ერთი შეხედვით უტოპიური და არარეალური გახლდათ.

**მარგარეტ ეტვუდის „ორიქი და კრეიკი“: პოსტჰუმანისტური რეალობა ბიოტექნოლოგიურ ეპოქაში**

თამთა ამირანაშვილი

ფილოლოგიის დოქტორი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** დისტოპიური რომანი, პოსტჰუმანისტური თეორია, ბიოტექნოლოგიური ეპოქა

წინამდებარე ნაშრომი იკვლევს მარგარეტ ეტვუდის 2003 წლის რომანს „ორიქი და კრეიკი“, როგორც ბიოტექნოლოგიური განვითარებისა და პოსტჰუმანისტური მომავლის ტრანსფორმაციის კრიტიკულ ანალიზს. რომანი დისტოპიურ მომავალს აღწერს, სადაც გენეტიკურმა ინჟინერიამ ფუნდამენტურად შეცვალა ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობები და გააბუნდოვანა ტრადიციული საზღვრები ბუნებრივსა და

ხელოვნურს შორის. ტექსტის დეტალური ანალიზისას გამოჩნდა, რომ ეტვუდის ნარატივი ერთდროულად ასრულებს გაფრთხილებისა და კაცობრიობის ტექნოლოგიური ტრანექტორიის კრიტიკული გამოკვლევის ფუნქციას, განსაკუთრებით გენეტიკური მოდიფიკაციისა და კორპორატიული ბიომალაუფლების საკითხებში.

კრეიკის პერსონაჟი პოსტჰუმანისტური ამბიციის განსახიერებაა — მეცნიერი, რომელიც ახალ სახეობას ნაკლოვანი კაცობრიობის ჩასანაცვლებლად ქმნის — მაშინ როცა პროტაგონისტი ჯიმი/თოვლის კაცი ნოსტალგიურ ადამიანურ პერსპექტივას წარმოაჩენს, ის მოქცეულია სამყაროებს შორის. კრეიკის, ჯიმის და რომანში წარმოდგენილი გენეტიკურად მოდიფიცირებული "კრეიკანელების" ურთიერთობის ანალიზით, კვლევა აჩვენებს, თუ როგორ განიხილავს ეტვუდი კომპლექსურ საკითხებს ადამიანის სრულყოფილების, სახეობათა საზღვრებისა და ბიოტექნოლოგიური ეთიკის შესახებ.

საბოლოოდ „ორიქსი და კრეიკი“ ღრმა შეშფოთებას ავლენს ბიოტექნოლოგიის შესაძლებლობის მიმართ თავიდან განსაზღვროს/შექმნას კაცობრიობა. ამასთანავე მწერალი აკრიტიკებს გარემოსდაცვით და სოციალურ სირთულეებს, რომლებმაც შესაძლოა ისეთი რადიკალური პოსტჰუმანისტური გადაწყვეტილებები გამოიწვიოს, როგორცაა „კრეიკანელების“ შექმნა. რომანი არ გვთავაზობს მარტივ მორალურ განსჯას, არამედ დეტალურ ნაფიქრს იმის შესახებ, თუ რა განსაზღვრავს კაცობრიობას და ადამიანური გამოცდილების რომელი ასპექტები შეიძლება იყოს შესანარჩუნებლად ღირებული სულ უფრო მეტად პოსტჰუმანისტურ სამყაროში.

**სამეცნიერო ფანტასტიკის ჟანრული მარკერები და ქართული სამეცნიერო ფანტასტიკა**

**ლევან გელაშვილი**

ფილოლოგიის დოქტორი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი (თსუ)

**საკვანძო სიტყვები:** სამეცნიერო ფანტასტიკა, ქართული ლიტერატურა, სემიოტიკა

ნაშრომში შესწავლილია სამეცნიერო ფანტასტიკის როგორც ჟანრის მარკერები და მისი მიმართება ზოგადად ქართულ ფანტასტიკასთან და კონკრეტულად ლეო ქიაჩელის მოთხრობასთან „ხეთიანის საიდუმლოება“.

სამეცნიერო ფანტასტიკაში მოვლენები მეცნიერულ კანონებს ემორჩილება, რომელსაც რეალურ დროში ვიაზრებთ. ამ ჟანრის ნაწარმოებებში, უჩვეულო და საოცარი, იქმნება მატერიალური ძალებით, მეცნიერების და ტექნიკის გამოყენებით. ფენტეზისგან განსხვავებით სამეცნიერო ფანტასტიკა, ეს არის ფანტასტიკა, ზღაპრული და მისტიკური დისკურსის გარეშე, სადაც მოვლენის ახსნა სამეცნიერო გზით ხდება და არა ზებუნებრივის მოხმობით. თუმცა, სხვა მოსაზრებით, სამეცნიერო ფანტასტიკა თანამედროვე მატერიალისტურ-ტექნიციური მსოფლიოს მითოლოგიაა, მთარული თემების დამუშავება და თანამედროვე ტექნოლოგიური ფოლკლორის შექმნის მცდელობა.

სემიოტოლოგი, ლიტერატურათმცოდნე და კულტუროლოგი იური ლოტმანი იკვლევს ობიექტის არეკვლის პირობითობას ტექსტებში, ეს პირობითობა მიიღება როგორც ბუნებრივი წესი და მისი დარღვევა კი - როგორც ფანტასტიკა.

შეიძლება ითქვას, რომ ფანტასტიკა რეალიზდება ტექსტში როგორც პირობითი ნორმის დარღვევა. ასეთ შემთხვევაში ჩვენ ვეჯახებით ორსაფეხურიან მოდელს: ერთი გვაძლევს მიღებული პირობითი ნორმების შესაბამისობას, მეორე შემთხვევაში სისტემაში ხდება შესაბამისობის დარღვევა და ამიტომ ტექსტში ფანტასტიკური სიუჟეტის შექმნის მექანიზმი იბადება.

ცვეტან ტოდოროვი, რომელმაც პირველი სამეცნიერო ნაშრომი დაწერა ფანტასტიკის შესახებ და ჩამოაყალიბა სისტემა დეფინიციისთვის, მიიჩნევს რომ ფანტასტიკის ჟანრის ტექსტში ერთდროულად ზებუნებრივი და ბუნებრივი ორი რეალობა არსებობს, რომელიც გამორიცხავენ ერთმანეთს.

ლეო ქიაჩელის მოთხრობაში „ხეთიანის საიდუმლო“ ტექსტის შინაგანი გადაწყვეტილების წერტილი მერყევი ბუნებით გამოირჩევა. ავტორი მერყეობს და საბოლოოდ ფანტასტიკის სასარგებლოდ იღებს გადაწყვეტილებას. და მაშინ როდესაც ნაწარმოებში უნდა დაიწყოს სამეცნიერო ფანტასტიკის ყველაზე ძლიერი შრე, სწორედ მაშინ მწერალი სვამს წერტილს. ფანტასტიკა თითქოს თხზულების დასრულების შემდეგ მკითხველის წარმოსახვაში იწყება. ნაწარმოები საიდუმლოს გახსნას უახლოვდება ტექსტთგარეთ არსებულ ნაგულისხმევ კონტექსტში. ეს არის ფინალი, ფინალის გარეშე, რომელიც მკითხველის ინტელექტუალური გამოცდილებით იძენს სრულყოფილებას.

**ადამიანის ტრანსფორმაციის მექანიზმები: ახალი ადამიანის დაბადება მეცნიერების მეშვეობით ოცდამეერთე საუკუნის დისტოპიურ ლიტერატურაში. (მიშელ უებლევკი, კაზუო იშიგურო და ზურა ჯიშკარიანი ნაშრომები)**

**ეკატერინე ჭუმბურიძე-შეწირული**

დოქტორანტი  
ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი  
ბოლონიის უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** დისტოპია, ტრანსჰუმანიზმი, სტანდარტიზაცია, მოდიფიკაცია, ადამიანის ბუნება.

დისტოპია, ეტიმოლოგიურად განსაზღვრული, როგორც უტოპიის საპირისპირო ან თუნდაც მისი ანტითეზა, დღესაც ადასტურებს მის მნიშვნელოვან ყოვლისმომცველ არსებობას დასავლურ წარმოსახვაში, რითაც იძენს კულტურულ ფორმას, რომელიც ყალიბდება თანამედროვე საზოგადოების გამოწვევებიდან. ლიტერატურა, თავის მხრივ, ასახავს დისტოპიური აზროვნების იდეებს და ითვისებს საგანს, რათა ბიძგი მისცეს იმედგაცრუებული სამყაროს წარმოდგენებს, რომლებიც აფრთხილებენ კაცობრიობას რეალობისგან წარმოქმნილ მავნე რეპერკუსიებსა და ექსეცებზე.

ამგვარად, დისტოპია - ფილოსოფიური, პოლიტიკური თუ სოციალური რეფლექსიების გზაჯვარედინზე ჩამოყალიბებული აზროვნების ფორმა - წარმოსახვითი ლიტერატურის ჟანრად გვევლინება, და კაცობრიობას აფრთხილებს წარუმატებლობისთვის განწირული უტოპიური პროექტის კომმარული ანალოგის არსებობაზე.

ლიტერატურაში დისტოპია მეოცე საუკუნეში გამოჩნდა. იგი თამაშობდა უტოპია/დისტოპიის დიქოტომიაზე და, ამავე დროს, ჩამოყალიბდა დისტოპიის ცნების ამბივალენტურობიდან, რათა არ ჩაეკეტა შეზღუდულ ბინარულ სტრუქტურაში. ამრიგად დისტოპია ასახავს აწმყოს საზრუნავს, რომელიც აღინიშნება თანამედროვეობის ძირითადი მოვლენებით-როგორცაა სამხედრო კონფლიქტები, ბირთვული საფრთხე, ადამიანის ურთიერთობა გარემოსთან და, საბოლოოდ,საკუთარ თავთან. ამრიგად, დისტოპიის ლიტერატურული ფორმა ყალიბდება ახალ გამოწვევებთან კორელაციაში, რომლებზეც ადამიანი საკუთარ თავსაც ახლებურად ავლენს.

ამ პერსპექტივიდან საინტერესოა იმის დაკვირვება, თუ როგორ უთმობს ადგილს პოლიტიკურ ტოტალიტარიზმთან დაკავშირებული საკითხები ტექნოლოგიურ ტოტალიტარიზს. შესაბამისად, ახალი ჟანრი იზიარებს ავტორიტარული და დაცემული საზოგადოებების კრიტიკისადმი მიდრეკილებას და კონცენტრირდება ბიოლოგიური აღმოჩენების, ტექნოლოგიებისა და კიბერსივრცის სიმულაკრის პრობლემებზე, სადაც ადამიანი აღმოჩნდება ხაფანგში და მის იდენტობას საფრთხე ემუქრება.

**ადამიანები და მოვლენები დროის ერთიანობის კონტექსტში (თამრი ფხაკაძის რომან „ჩვენ, თურმელების“ მიხედვით)**

**მაია ჯალიაშვილი**

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

შოთა რუსთაველის ლიტერატურის ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი

ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის პროფესორი

**საკვანძო სიტყვები:** უტოპია მითოპოეტური დრო, ქართული ლიტერატურა

დროის ერთიანობა ის მყარი საფუძველია, რომელიც ადამიანის ცნობიერების სიმტკიცეს განაპირობებს. „დარღვეული დრო“ (ჰამლეტი), აწმყოს, წარსულისა და მომავლის ცალ-ცალკე აღქმა ტრაგედიის წყაროა ერისა თუ ადამიანისთვის. თამრი ფხაკაძე რომანში „ჩვენ, თურმელები“ წარმოაჩენს მითოპოეტურ დროს. რომანში მწერალი სხვადასხვა კონტექსტში და ნაირგვარი ინტერპრეტაციით იყენებს უნივერსალურ მითოლოგიურ არქეტიპებს, რათა თავისი სათქმელი სიღრმითა და მეტი მრავალმნიშვნელოვნებით დატვირთოს. ავტორი ცდილობს და ახერხებს კიდევაც რაციონალურ და ირაციონალურ, მატერიალურ და სულიერ სამყაროებს შორის ფარული კავშირები დაგვანახვოს. პერსონაჟთა თუ მხატვრულ სახეთა მეტაფორულობა და სიმბოლურობა მკითხველს ეხმარება, რომ არა მხოლოდ ნაწარმოების ზედაპირზე იტივტივოს, არამედ მის სიღრმეებშიც ჩაყვინთოს. ამ რომანში ზღაპრული, მითოლოგიური „ამბები“ ისე ბუნებრივად და ლაღად შემოდის თხრობის მდინარეებში, რომ რეალურისა და მეტაფიზიკურის საზღვრები ქრება. მითი, საზოგადოდ, გულისხმობს წამის მარადისობას და მარადიულის გამოვლენას წაშში. სწორედ წამისა და მარადისობის თანამყოფობა წარმოჩნდება რომანში. ამ ერთიანობას კი განაპირობებს ადამიანის მეხსიერება, რომელიც რასაც ვერ იტევს დასამახსოვრებლად, წიგნებსა და ნივთებში „ანაწილებს“. მომავლის განცდა რომანში სწორედ ამ მეხსიერების „მუდმივობას“ უკავშირდება.

## **თეოკრატიული მომავლის ლიტერატურული მოდელები უტოპიასა და დისტოპიას შორის**

### **ლევან ცაგარელი**

ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის

**საკვანძო სიტყვები:** უტოპია, დისტოპია, თეოკრატია, ნარატივი, მომავალი

2012-2013 წლებში უცნობი ქართველი მწერლები, მარიამ ხიდემელი და გიორგი ჩალაძე, აქვეყნებენ თავიანთ რომანებს, რომლებშიც ისინი ავითარებენ საქართველოს მომავლის ახალ მოდელებს. ორივე მათგანისთვის საერთოა მომავლის თეოკრატიულ-რელიგიური ხედვა, მაგრამ სხვადასხვაგვარია ამგვარი მომავლის შეფასებები. თუ მარიამ ხიდემელის რომანში ფეთქავს სეკულარული სახელმწიფოს გარდაქმნა თეოკრატიულ მონარქიად დადებით პროცესადაა შეფასებული, გიორგი ჩალაძის რომანში საქართველო 2070 თეოკრატიული წყობილება კრიზისულ მდგომარეობადაა აღქმული. მომავლის ერთნაირი სურათის ესოდენ განსხვავებული ინტერპრეტაციები სავარაუდოდ განპირობებულია თანამედროვე ქართულ საზოგადოებაში წინააღმდეგობრივი, ურთიერთგამომრიცხავი ნარატივებისა და იდეოლოგიემების თანაარსებობით. თითქმის დროის ერთსა-და-იმავე მონაკვეთში შექმნილი ამ ორი რომანის სივრცობრივი, კონფიგურაციული და ინტერტექსტური ასპექტების შესწავლით

განისაზღვრება იმ ნარატივთა ძირითადი თავისებურებები, რომლებიც საფუძვლად უდევს თანამედროვე ქართულ ფუტუროლოგიურ აზროვნებას. ტექსტების აქსიოლოგიურ განხორციელებათა შედარებითი ანალიზის გზით კი შესაძლებელი იქნება იმ იდეოლოგიურ პოზიციათა წარმოჩენა, რომელთა გამოც რთულდება მსოფლმხედველობრივი კონსენსუსის მიღწევა დღევანდელ ქართულ კულტურაში.

## **ფემინური ჰეტეროტოპია, კონტრ- და უტოპიური სივრცე ქართველი ქალი ავტორების შემოქმედებაში**

### **სალომე პატარიძე**

ფილოლოგიის დოქტორი, ასისტენტ პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** ფემინური სივრცე, იმობილობა, უტოპიური სივრცე

ქალები საკუთარ თავში ჩაკეტილი, სივრცით შემოსაზღვრული მოქმედებებითაა განსაზღვრული, ქალის სხეულისათვის ყოყმანი, თვითდაჯერებულობის ნაკლებობა სახასიათოა, კაცის სხეულისაგან განსხვავებით, მაგრამ ეს ბიოლოგიური განმასხვავებელი ნიშანი კი არ არის, არამედ ქალური სოციალიზაციის რეზულტატი მამაკაცურ/დომინანტურ კულტურაში. ქალური სივრცითი მდგომარებისათვის სახასიათოა „ორმაგი სივრცულობა“ , რაც გამოწვეულია „აქ“ და „იქ“ შორის უწყვეტობის შეუძლებლობით და სივრცის შემადგენელი სუბიექტის ნაცვლად სივრცეში პოზიციონირებული ობიექტის თვითგამოცდილებით. ვინაიდან სივრცითი შეზღუდვა/იმობილობა სწორედ იმ საზოგადოებრივი გარემოს შედეგია, რომელშიც ქალი პერსონაჟები ცხოვრობენ, სახლის სივრცის დატოვება და საზოგადოებრივ სივრცეში გადანაცვლება წინასწარ განწირულად ეჩვენებათ, ალტერნატივად უტოპიურ და კონტრ სივრცეებს მიმართავენ, ამათგან კონტრ-სივრცე ყველა სხვა ადგილს უპირისპირდება და დანიშნულებად მათი ამოშლა, განეიტრალება და გაწმენდა ესახება, რითაც სივრცის პატრიარქალურ სემანტიკას ეჭვის ქვეშ აყენებს. კონტრ-სივრცე არის ფაქტობრივად განხორციელებული უტოპია, კულტურული მნიშვნელობებისაგან დაცლილი ადგილი, რომელიც სრულიად განსხვავდება იმ ადგილისაგან, რომელზეც მიგვითითებს. წინამდებარე კვლევის საკითხს წარმოადგენს ფემინური ჰეტეროტოპიების, კონტრ-და უტოპიური სივრცეების მნიშვნელობათა ანალიზი და ფემინურის სივრცეთა თავისებურებებისა და მახასიათებლების წარმოჩენა ქართველი ქალი ავტორების შემოქმედებაში. საკვლევ ობიექტებად შეირჩა საფო მგელაძის, მარიჯანის, ანასტასია ერისთავი-ხომტარიას, ნაირა გელაშვილის, ლია სტურუასა და თამთა მელაშვილის ტექსტები. აღნიშნული საკვლევ ტექსტები გაანალიზდება მიშელ ფუკოს სხვა სივრცეებისა და ჰეტეროტოპიის, მერი რაიანის მენტალური რუკებითა და აირის მარიონ იანგის გენდერულად განსხვავებული სივრცითი გამოცდილებების გამოყენებით.

## ეროვნული მომავლის მოდელები მე-18 და მე-19 საუკუნეების ქართულ ლიტერატურულ ნარატივებში

ცირა კილანავა

ფილოლოგიის დოქტორი, ასისტენტ-პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

**საკვანძო სიტყვები:** პოსტმედიევალური ქართული ლიტერატურა, ბაგრატიონთა დინასტია, ქართველი კლასიკოსი მწერლები, საქართველოს მომავლის მოდელები, სააზროვნო შაბლონები/სკრიპტები

საკონფერენციო მოხსენების მთავარი თემაა პოსტმედიევალურ ქართულ ლიტერატურაში რეპრეზენტირებული ეროვნული მომავლის მოდელები. კვლევა ფოკუსირებულია პრეკოლონიური და კოლონიური პერიოდების (მე-18 საუკუნის ბოლო და მე-19 საუკუნის დასაწყისი) ქართულ ლიტერატურაში ექსპლიციტურ დონეზე წარმოდგენილი მონაცემები.

მოხსენებაში ცალკე გამოიკვეთება ბაგრატიონთა დინასტიის წარმომადგენლების მხატვრულ ნაწარმოებებში განსახოვებული პოლიტიკური პოზიციები; შემდეგ – ქართველ რომანტიკოს და ბოლოს რეალისტ ავტორებთან ასევე ექსპლიციტურ დონეზე განსახოვებული ეროვნული მომავლის მოდელები; ნაჩვენებია იქნება ის სააზროვნო შაბლონები/სკრიპტები, რომელთა მიხედვითაც, ბაგრატიონთა სამეფო ოჯახის წევრებისა და შემდგომი თაობების კლასიკოს ავტორთა ლიტერატურულ ნარატივებში ფორმირდა წარმოდგენები საქართველოს პოლიტიკური მომავლის შესახებ.

საანალიზო ტექსტური მონაცემები დამუშავდება ანოტირებისა და ვიზუალიზების ინსტრუმენტთა გამოყენებით.

**პოსტკოლონიური უტოპიანიზმი და ნაციონალური მომავლის გახსენება იოანე-ზოსიმეს ტექსტის „ქება და დიდება ქართულისა ენისაი“ მიხედვით**

მზია ჯამაგიძე

ფილოლოგიის დოქტორი

სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი

შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

**საკვანძო სიტყვები:** პოსტკოლონიალიზმი, უტოპიანიზმი, ქართული ლიტერატურა

წარმოდგენილი მოხსენება ეყრდნობა პოსტკოლონიური უტოპიანიზმის ცნებას, რომლის მიხედვითაც, პოსტკოლონიურ უტოპიებად უწინარესად მხატვრულ ტექტებში ნარატივიზებული შესაძლებლობები განიხილება. ბილ ეშკროფტის მიხედვით, პოსტკოლონიური უტოპია ესაა პიროვნული, სოციალური თუ ნაციონალური თვითწარმოსახვა დროის სხვადასხვა ფაზისა და რეალობის სხვადასხვა წესრიგში (ეშკროფტი 2017). ამ კონცეფციით, მომავალი ერთგვარი შესაძლებლობის ჰორიზონტია - რაღაცად გახდომის/შედგომის სივრცე და მხოლოდ შემოქმედ, თამამი ფანტაზიის მქონე ადამიანებს შეუძლიათ ამ შესაძლებლობებისთვის გარკვეული ფორმის მიცემა. მოტანილი თეორიული მოსაზრების გათვალისწინებით, მოხსენებაში X საუკუნის ქართველი ჰიმნოგრაფის იოანე-ზოსიმეს ტექსტის „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“ საფუძველზე, ვიმსჯელებთ ტექსტში წარმოდგენილი მომავალი რამდენად შეგვიძლია განვიხილოთ როგორც ნაციონალური უტოპია; ასევე განვიხილავთ ტექსტის გავლენას შემდგომი პერიოდების ნაციონალურ ცნობიერებასა და კულტურულ პროცესზე.

## დისტოპიური ნარატივების სოციოკულტურული და პოლიტიკური ასპექტები

ალექსანდრა დეკანოსიძე

იუნკერი

საქართველოს თავდაცვის აკადემია

**საკვანძო სიტყვები:** აპოკალიფსი, დისტოპია, კოლექტიური შიში, სოციოკულტურული ნარატივები და პოლიტიკური დისკურსი.

სამყაროს დასრულების შიში, აპოკალიფსური და დისტოპიური ნარატივები ხშირად გვხვდება თანამედროვე სოციოკულტურაში და პოლიტიკურ დისკუსიებში. ეს თემები ასახავს კოლექტიურ შიშებს გლობალური კრიზისების, ტექნოლოგიური განვითარების, ეკოლოგიური კატასტროფების და პოლიტიკური არასტაბილურობის მიმართ. ლიტერატურაში, კინემატოგრაფიასა და მედიაში აპოკალიფსური სიუჟეტები ხშირად გამოიყენება როგორც მეტაფორა თანამედროვე საზოგადოების საფრთხეებისთვის, რაც უკავშირდება კლიმატის ცვლილებას, ბიოლოგიურ ომებს ან ტექნოლოგიურ გადახრებს. დისტოპიური ნარატივები კი ხაზს უსვამს სოციალური უთანასწორობის, ავტორიტარული მმართველობის და ინდივიდუალური თავისუფლების დაკარგვის საფრთხეს. პოლიტიკურ დისკუსიებში ეს თემები ხშირად იქცევა იდეოლოგიურ იარაღად, რაც გამოიყენება როგორც გლობალიზაციის კრიტიკისთვის, ასევე რადიკალური რეფორმების გასასამართლებლად, კულტურულ კონტექსტში კი ისინი ასახავს ადამიანის ქცევას ექსტრემალურ პირობებში და ამავდროულად ატარებს ფილოსოფიურ დისკუსიას ცივილიზაციის მდგრადობაზე. ამრიგად,

აპოკალიფსი და დისტოპიის ნარატივები არა მხოლოდ გამოხატავს კოლექტიურ ტრავმას, არამედ წარმოადგენს სოციალური რეალობის კრიტიკის ინსტრუმენტს, რომელიც გავლენას ახდენს პოლიტიკურ და კულტურულ გადაწყვეტილებებზე.

# Understanding the Care Economy in the Context of an Ecological-Economic Future

**Nino Papachashvili**

Doctor of Economics, Professor

Sulkhan-Saba Orbeliani University, Georgia

**Keywords:** care economics, ecological-economic futurology, systemic thinking, sustainable development goals (SDGs), multilateral cooperation.

Amidst global ecological-economic challenges and increasing international tensions, uncertainty about the future is intensifying. As a result, the search for viable solutions has become a matter of great interest to both academic and political communities.

How has the global community arrived at this complex, multi-dimensional crisis? While there is no definitive answer, in-depth research can enhance our understanding and preparedness for the future.

This paper explores the challenges of achieving the Sustainable Development Goals (SDGs), emphasizing the importance of systemic thinking. It advocates for a broader discussion and dissemination of the care economy concept, moving beyond traditional economic models. The care economy is a comprehensive framework supporting human capital development, social equity, environmental sustainability, and resilience in the face of crises.

By examining the care economy within the context of an ecological-economic future, the paper underscores the necessity of systems thinking and multilateral cooperation in addressing the SDGs. It argues that integrating care into economic and environmental policy, alongside global collaboration, can significantly advance goals such as peaceful coexistence, decent work and economic growth, reduced inequality, and sustainable consumption and production patterns - ultimately contributing to a more just and sustainable future.

# Science and Technology: The Challenges of Artificial Intelligence

Nino Popiashvili

Doctor of Philology, Professor

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

**Keywords:** artificial intelligence (AI), science, technological development

In the traditional framework of science, which implies argumentative research based on sources, many innovations have been introduced recently in terms of technological development. It is worth noting the possibilities of e-learning, which have also been connected to the scientific field. Among them, the perspective of open science, electronic scientific libraries and scientific databases, checking scientific papers from the perspective of compliance with academic ethics norms, etc. However, the biggest innovation in education and science is artificial intelligence.

As a result of technological development, the introduction of AI in the educational space has become mandatory and important. Artificial intelligence is used in various disciplines, which is expanding even more. The capabilities of AI, individual approaches to the learning-teaching process, etc., determine that artificial intelligence is involved not only in the educational, but also in the scientific process, which may lead to incorrect expectations, the development of incorrect skills and structural deformation of scientific activity. In some cases, the immense, unimaginably large-scale capabilities of AI inspire the prospect of a utopian future, which presents the individual's contribution to development and scientific progress in an even more dystopian way.

The regulation of artificial intelligence challenges in the educational and scientific fields is of great importance. From February 2, 2025, the law on AI, the “Artificial Intelligence Act”, will enter into force, which defines the risks of the use of artificial intelligence across Europe and the obligations to supervise them. The act defines uniform rules for the 27 EU member states on the sale and use of AI systems and imposes responsibilities on both users and, in particular, on organizations that create and distribute artificial intelligence. The law singles out the control of artificial intelligence systems in education among the risk groups.

The paper will discuss the technological challenges of science from the perspective of artificial intelligence.

# The Crisis of a Language in the Modern World

**Rusudan Asatiani**

PhD, Associate Professor  
TSU, Institute of Theoretical and Applied Linguistics

**Keywords:** semiotic sign, modernism, postmodernism, metamodernism, oxymoron

Analyzing the differences between modernism, postmodernism, and metamodernism using the semiotic sign theory led us to the following observations.

It can be said that the sign, as a symbiotic unity of content and expression, undergoes a certain deconstruction in different directions.

1. **Modernism** is characterised by the destruction of form caused by experiments related to the expression: abstractionism, cubism, futurism, dadaism, avant-gardism, symbolism, etc.; although the whole social discourse's content is mostly preserved and it disrupts only within the framework of subjective interpretations. As for

2. **Postmodernism**, experimental manipulations are related to the content of a sign: eclecticism and intertextuality of the text, deconstruction and decentralization of the text (even disruption of solid contents), chaos and hyper-reflection, breaking the boundary between the author and readers, temporal and supra-spatial projections, the ironic reflection of reality, and even its general rejection, etc. The logical end of this process is the disappearance of the unified content and common discourse. The Credo of postmodernism is: *Everything is possible!* As a result of such divergence, the content of a sign is divided into sub-discourses. In the postmodern world, the sign's content deconstructed via sub-discourses actually creates "virtual worlds" and communication between people in these divergent, virtual spaces is hindered and almost impossible.

The language tries to escape from this crisis and to maintain the referential, nominative function of the language. It starts a new reconstruction of the deconstructed sign – destroyed form (res. modern) and destroyed content (res. postmodern). This is the main attempt of

3. **Metamodernism**. It tries to fill the “empty” content by keeping plurality, sometimes uniting opposite meanings into one oxymoronic concept: *hero-cowardly*, *evil-God*, *sunny-night*, *dead-alive*, etc. It encompasses the paradoxes, alternate realities, and emotional swings accompanying life. The conceptualization of metamodernism and its identification as a trend gives a name to a sensibility that many had observed separately and now treat as a unified thing.

Humans yearn for communication and demand changes. Metamodernism helps them overcome the crisis of communication and offers a reflection of the world's pluralistic dichotomy. However, on the other hand, metamodernism promotes the establishment of ambivalent and mentally problematic concepts and factually creates the illusion of communication: Such signified unifying oxymoronic meanings make possible communication (factually "virtual" communication) but only between the "virtual" realities.

Be it as it may, humans are social beings and communication is their main distinguishing feature. Therefore, humans seem to be bound to find a way to solve this crisis of communication.

## **The Fear of the End of the World, and Dystopia in Georgian Social Media- Narratives**

**Natalia Svanidze**

PhD in Philology, Associate Professor

Sulkhan-Saba Orbeliani University

**Keywords:** utopia, eutopia, dystopia, apocalypse;

Humanitarian futurology plays a crucial role in addressing global challenges, as highlighted in the works of Ruth Levitas, Tom Moylan, and Raffaella Baccolini. Utopia, as conceptualized by these scholars, should not be perceived solely as an ultimate goal but as an ongoing process that enables the exploration of alternative future scenarios. This approach critically analyzes existing social systems while seeking new possibilities for societal improvement.

Dystopian literature and narratives significantly shape cultural imagination. Critical dystopias, as discussed in the works of Baccolini and Moylan, present transformative tendencies that extend beyond fear and despair. These narratives, alongside critiquing existing systems, inspire societies to strive toward a more equitable and just future.

The aim of our study is to examine the fear of the end of the world, along with examples of apocalypse, dystopia, and eutopia, within the futurological trends of narratives on the social platform "Facebook" from 2020 to 2025. Additionally, we aim to identify the key markers of apocalyptic, dystopian, and 'eutopian' contexts that are linguistically modeled within the narrative syntactic constructions of social networks. These markers reflect the fears of contemporary individuals, including climate change, technological threats, and global crises, and we seek to segment them accordingly.

### **Futurology of Education in the Context of the Technological Era**

**Ia Ioseliani**

**Keywords:** education, technology, teaching

The development of digital technologies and artificial intelligence has fundamentally transformed the education landscape. While the teacher was once the sole source of knowledge, today they share the space equally with platforms, algorithms, and intelligent devices. The utopian ideas of the past about the "universal accessibility of knowledge" seem to have become a reality – however, this reality is accompanied by dystopian fears: issues with students' critical thinking, attention deficit, and questions about the role of emotional intelligence in humans.

This paper examines the impact of contemporary technological innovations on the role of the teacher as an active agent of education. We will discuss how humanistic education can maintain its relevance amid the technological boom and how students and teachers view each other in the era of "digital futurism." We will explore the opportunities and risks of education as a social practice from a future-oriented perspective.

The presented analysis will draw from both theoretical futurist frameworks and practical examples – the experience of remote learning, the use of technological platforms, and students' reflections. The aim of the presentation is to stimulate critical discussion in the field of education by synthesizing utopian and dystopian future scenarios: what type of knowledge do we consider valuable in the world of tomorrow?

## **The Paradox of Digital Democracy: Civic Engagement and Political Trust in Georgia**

**Tamar Charkviani**

Associate Professor

Caucasus University

**Keywords:** Digital Democracy, Civic Engagement, Political Trust, Disinformation, Democratization

The issues of digital democracy and technological development in Georgia have become increasingly relevant, especially in recent years, as internet usage rates have grown rapidly. Studies highlight the significance of digital platforms in Georgian citizens' activism, electoral transparency, and public policy processes (Social Justice Center, 2023; Freedom House, 2023).

Today, digital technologies play a crucial role in democratic processes, yet their use reveals certain paradoxes. In Georgia, where strengthening the political system and integrating into European

structures remain pressing and complex issues, digital democracy requires particular attention. Despite the potential of digital platforms to enhance civic engagement, political trust in Georgia remains low (Freedom House, 2023). In this context, the paradox of digital democracy, instead of creating a favorable environment, often results in political apathy, nihilistic attitudes, and increased public distrust (Senek, 2020).

The lack of civic engagement and political trust in Georgia has become more pronounced alongside the development of digital democracy. Although digital technologies were intended to encourage public participation and awareness, in some cases, their effects have been counterproductive—manifesting in uncritical or media-driven political campaigns, diminished trust in political parties and government institutions, and potentially contributing to heightened levels of anxiety and discord in civil society (Sunstein, 2018; Social Justice Center, 2023).

The objective of this research is to examine the impact of digital technologies—such as social media and electronic petitions—on civic engagement and political trust in Georgia. The study aims to identify the influences and factors shaping civic activism and playing a significant role in political decision-making processes.

Research questions:

- How do digital platforms influence the level of political trust and public opinion formation among Georgian citizens?
- What factors and challenges determine the increase or decline of civic engagement in Georgia's digital environment, and how are they related to political trust?

The methodological strategy of this research is based on the triangulation of qualitative and quantitative data, secondary sources, and theoretical concept interpretation. The study focuses on examining events in Georgia following 2020 while retrospectively analyzing key occurrences, facts, and circumstances that provide essential contextual insights into the research topic. The research will rely on quantitative and qualitative methods, including sociological surveys, content analysis of political platforms, and expert interviews (Zuboff, 2019). Data will be collected from social media platforms, government websites, and reports from non-governmental organizations. The study will analyze public trust in politics, trends in the use of digital platforms, and their impact on civic engagement. Special attention will be given to AI-driven disinformation and its negative consequences for democratic processes (Fukuyama, 2021).

The issue of digital democracy is widely discussed in contemporary political and sociological research. Nick Senek (2020) focuses on the impact of digital technologies on political activism. Cass Sunstein's (2018) theory of informational bubbles illustrates how social media creates closed informational environments that negatively affect democratic discourse. Shoshana Zuboff (2019) highlights digital surveillance capitalism and its influence on political decision-making.

Furthermore, the relationship between artificial intelligence and democracy is actively explored by scholars such as Francis Fukuyama (2021), who analyzes the role of digital technologies in the context

of democratic transformation. In Georgia, similar studies remain limited; however, non-governmental organizations play a significant role in monitoring political technologies.

Digital democracy in Georgia remains a complex and problematic area, as its actual impact on civic engagement and political trust is still inconsistent and insufficiently understood. Future research should focus on enhancing the effectiveness of digital platforms to ensure that they become tools supporting political processes, fostering trust, and contributing to long-term stability.

## **Solarpunk” and “Cyberpunk” – Political Philosophy, Human Nature, and the Imagined Future**

**Ioseb Edisherashvili**

PhD Student

Sulkhan-Saba Orbeliani University

**Keywords:** Solarpunk, Cyberpunk, Political Philosophy, Human Nature, Technological Imaginaries.

his presentation explores the contrasting speculative futures of Solarpunk and cyberpunk through the lens of political philosophy and human nature. Beyond their function as aesthetic genres, Solarpunk and Cyberpunk represent competing philosophical imaginaries: one envisions a hopeful, sustainable future grounded in collective empowerment and ecological harmony, while the other portrays a dystopian reality shaped by technological alienation, corporate dominance, and social fragmentation. The central question this presentation addresses is: *What do these genres reveal about our understanding of human nature and the political structures that arise from it?*

The discussion draws on key thinkers such as Thomas Hobbes, Jean-Jacques Rousseau, Karl Marx, Michel Foucault, and Gilles Deleuze and investigates how each genre reflects fundamental philosophical tensions—between pessimism and optimism, coercion and cooperation, alienation and solidarity. Cyberpunk aligns with a Hobbesian view of human nature as fundamentally self-interested, requiring control and order, yet is set in a context where state sovereignty has collapsed and been replaced by corporate Leviathans. Its protagonists are atomized individuals navigating a “high-tech, low-life” world—societies where technological advancement has brought not liberation but surveillance, inequality, and dehumanization. The cyberpunk universe reflects Foucault’s notion of diffuse biopower and Deleuze’s “society of control,” in which technology becomes a tool of domination rather than emancipation.

In contrast, Solarpunk emerges from a more Rousseauian and Marxist anthropology. It argues that humans are inherently cooperative and capable of living harmoniously with each other and the environment if liberated from exploitative structures. Solarpunk’s visions of decentralized, post-capitalist societies—powered by renewable energy, mutual aid, and communal sustainability—echo Marx’s call to interpret the world and change it. It reimagines technology as a tool of stewardship rather than control, emphasizing appropriate, democratic, and locally rooted innovation. Solarpunk is not

naively utopian; rather, it embodies a form of *critical optimism* that resists both techno-dystopian fatalism and climate nihilism.

The presentation also examines both genres' shared “punk” ethos: a spirit of rebellion against dominant systems. However, while cyberpunk serves as a warning, solarpunk offers a proposition—a blueprint for an alternative future that can be prefigured in the present through social practice and political imagination. Drawing on contemporary Solarpunk manifestos, cyberpunk literature, and philosophical theory, the talk explores how these visions reflect deeper political commitments: Is society organized around hierarchy or collaboration, fear or trust, extraction or regeneration?

Ultimately, the comparison invites critical reflection on the political ideologies embedded in our technological imaginaries. In a moment of ecological crisis and digital authoritarianism, do we imagine a future that merely extrapolates dystopia or urges a reimagining of power, community, and progress? Are we stuck in cyberpunk’s cautionary realism, or can Solarpunk’s constructive optimism help us build a better world? By bringing speculative fiction into dialogue with philosophical thought, this presentation aims to provoke both critique and hope.

## **The First World War and Georgian Society - Different visions, expectations, and hopes**

**Irakli Nodia**

Affiliated Assistance

Sulkhan-Saba Orbeliani University

**Keywords:** World War, Georgian Society, Expectations and Hopes

More than 100 years have passed since the end of the First World War (1914-1918), but even today it has not lost its topicality. Some events in history do not fade through the endless flow of centuries. The greatness of the grand events and their significance in terms of world history maintains the interest in them and never disappears. The First World War belongs to a number of such events. The First World War changed many things in the international arena, including in Georgia, because during this period, the process of national selfidentification was especially actual, and throughout the war, the Georgian society was tracking its course with great curiosity. The First World War further ignited the national spirit in Georgian society. It raised certain expectations and hopes for independence. At the end of the war (1918), the independence of Georgia was declared, which was the result of both domestic and international events created during the First World War.

## **The Historical Development of the Concept of the End of the World in Political Science**

**Nikoloz Bitsadze**

Doctor of Political Science

Center for International Policy Research and Forecasting (CIPRF)

**Keywords:** political philosophy, societal decay, end of the world, human nature

This article explores the evolution of the concept of the end of the world in political science. It reviews the development of this concept from ancient times to contemporary theories, remaining within the framework of political science. The article discusses how thinkers have perceived societal decay and ultimately the apocalypse. It analyzes the influence of these apocalyptic interpretations on political stability, human nature, and the roles of societal institutions. Significant attention is given to specific historical and contemporary thinkers, with the main emphasis on how the concept of the end of the world remains relevant in the modern world. The analysis highlights that this concept has always been a significant factor in political discourse and has participated in its formation both historically and today.

### **Paradigmatic Model of Humanistic Forecasting of the Micro-Apocalypse Concept**

**Manana Kvataia**

Senior Researcher

Iv. Iavakhishvili Tbilisi State University

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Keywords:** José Saramago, dystopian novel *Blindness*, the sociological forecasting of the future.

The civilizational metamorphosis of the modern world necessitates the creation of new time dimensions, consciousness, and ideologies, as well as the expansion and reinterpretation of the existing space. Futures studies, as a science, implies the sociological forecasting of the future developments. Dystopian texts, the main feature of which is the criticism of the viciousness of the various political systems, provide valuable insight for a deeper understanding of these processes.

In his dystopian novel *Blindness* (2005), José Saramago, the Portuguese Nobel Prize winner and master of magical realism advocates the idea of equality of mankind and humanism. The author's concept is that in the age of globalization, technological dependence alienates individuals from both nature and each other, gradually leading to moral or spiritual blindness. In this providential novel, a mysterious epidemic sweeps through the city: people suddenly lose their sight due to an unknown, contagious disease, as if submerged in a white, milky sea.

José Saramago's *Blindness* depicts a micro-apocalyptic hellish world inhabited by merciless, blind creatures, where people are deprived of both physical sight and spiritual vision. Understanding the symbolism of the novel clarifies the author's intention: salvation lies in the purging of vice. Through catharsis, humans may return to their original, divine essence.

## Music, Mysticism, and Utopia: The Esoteric World of Scriabin's *Mysterium*

Gvantsa Ghvinjilia

Associate Professor, Doctor of Art Studies

Tbilisi State Conservatoire

**Keywords:** Spiritual transformation through art, gesamtkunstwerk and immersive art, apocalyptic aesthetics and utopia, music and mysticism, transcultural musical vision.

Alexander Scriabin's *Mysterium* (1903–1915) stands as one of the most enigmatic unfinished musical projects, intended as a week-long synesthetic ritual in the Himalayas, blending music, colour, choreography, scent, and architecture. This article explores the philosophical, aesthetic, and cultural dimensions of *Mysterium*, including its apocalyptic vision and its influence on later artistic and popular media. Scriabin's visionary fusion of art anticipates modern multimedia and immersive art practices and represents a utopian vision that transcends traditional composition, aiming to transform humanity through a synesthetic performance.

The novelty of the presentation lies in its comprehensive analysis of *Mysterium* as a prophetic vision within a broader transcultural and metaphysical context.

The goal is to examine primary writings and sketches and investigate the philosophical, and musical dimensions of Scriabin's *Mysterium* and its influence on modern culture, multimedia arts, and contemporary immersive art practices.

In the conclusion, Scriabin's *Mysterium* is emphasized as an early vision of immersive art in which music, colour, choreography, architecture, and the audience create a total spiritual and artistic experience. Although this metaphysical utopian project was incomplete, it has exerted a deep influence on artistic imagination, serving as a prototype for *Gesamtkunstwerk* in the age of technology and transcendental thought.

### Artists' Visions, which Transformed Reality

Nugzar Bardavelidze

**Keywords:** folklore, literature, science fiction, dreams turned into reality

This presentation aims to analyze utopian and dystopian fantasies as they appear in literature and art and explore how these imagined worlds reflect human aspirations, anxieties, and visions of the future.

The desire to create a better world, improve living conditions, achieve technological progress, access the benefits of nature, raise a superior generation, dominate other nations, subjugate nature, produce universal soldiers, and seize power has consistently captivated human interest. As a result, throughout different historical periods, folkloric and literary works have embodied these human desires and ambitions to reshape the world for personal or collective benefit.

When realizing such ideas in the real world seemed impossible, people turned to imagination, constructing fictional (utopian and dystopian) worlds where ideal social systems could be envisioned.

In fairy tales and literary works of the fantastic genre, unreal and imaginative images come to life—images that, over time and alongside technological development, are often transformed into real inventions by engineers and inventors. In this way, futuristic ideas emerging from works of art and literature contribute directly to scientific and technological progress. Engineers have long attempted to materialize the artistic visions of writers and creators.

Across various folklore traditions, as well as in the imaginative sketches, texts, and films of figures such as Leonardo da Vinci, Jules Verne, Alexei Tolstoy, Isaac Asimov, Steven Spielberg, George Lucas, Juliusz Machulski, and others, fantastical objects and scenarios have inspired generations of inventors. These works have provided a significant impetus to bring to reality—and make accessible to society—many ideas once deemed utopian or unrealistic.

## **Margaret Atwood's "Oryx and Crake": Posthuman Reality in a Biotechnological Age**

**Tamta Amiranashvili**

PhD in Philology

Akaki Tsereteli State University

**Keywords:** dystopian novel, posthuman theory, biotechnological age

This paper examines Margaret Atwood's 2003 novel "Oryx and Crake" as a critical exploration of biotechnological advancement and posthuman transformation. The novel presents a dystopian future where genetic engineering has fundamentally altered human-nature relationships and blurred traditional boundaries between the natural and artificial. Through close textual analysis, I argue that

Atwood's narrative functions as both a warning and an interrogation of humanity's technological trajectory, particularly regarding genetic modification and corporate biopower.

The character of Crake serves as the embodiment of posthuman ambition—a scientist who engineers a new species to replace flawed humanity—while the protagonist Jimmy/Snowman represents the nostalgic human perspective caught between worlds. By analyzing their relationship and the novel's presentation of the genetically modified "Crakers," this study demonstrates how Atwood engages with complex questions regarding human perfectibility, species boundaries, and the ethics of biotechnological intervention.

"Oryx and Crake" ultimately reveals deep anxieties about biotechnology's power to redefine humanity while simultaneously critiquing the environmental and social failures that might drive such radical posthuman solutions. The novel offers no simple moral judgment, instead presenting a nuanced meditation on what defines humanity and what aspects of human experience might be worth preserving in an increasingly posthuman world.

## Genre Markers of Science Fiction and the Early Phase of Georgian Science Fiction

**Levan Gelashvili**

PhD in Philology

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature (TSU)

**Keywords:** science fiction, Georgian literature, Semiotics

This paper examines the defining genre markers of science fiction and considers their relationship to Georgian speculative literature, focusing on Leo Kiacheli's short story "*The Secret of Khetiani*."

Science fiction is characterized by events that adhere to scientific principles and laws understood within real-world logic. In this genre, the extraordinary and the wondrous are not products of the supernatural but rather emerge from material forces, mediated through science and technology. In contrast to fantasy, science fiction eschews mythical and mystical discourse; it explains phenomena through scientific rationale rather than invoking the supernatural. However, some scholars argue that science fiction functions as a form of mythology for the contemporary materialist and technicist world—a reworking of shared cultural motifs and an effort to construct a kind of modern technological folklore.

The semiotician, literary theorist, and cultural scholar Yuri Lotman investigates the conditional nature of an object's representation within a text. The reader accepts this conditionality as a natural

convention, and its violation is perceived as the introduction of the fantastic. According to this view, the tremendous manifests in literature as a disruption of the established semiotic norm. In such cases, a dual-layered narrative structure emerges: one layer upholds accepted narrative conventions, while the second introduces a breach within that system. It is within this disruption that the mechanisms of fantastic storytelling are activated.

Tzvetan Todorov, who authored one of the first systematic theoretical studies on the fantastic, posits that the genre is defined by the simultaneous presence of two irreconcilable realities—one governed by natural laws and the other by the supernatural. According to Todorov, the coexistence of these realities and the uncertainty it produces is the essence of the fantastic.

In Kiacheli's "*The Secret of Khetiani*," the narrative's internal resolution point is marked by a distinct ambivalence. The author vacillates between naturalistic and fantastic modes, ultimately favoring the latter. Just as the narrative is poised to enter the fully realized science fiction domain, it is abruptly concluded. The fantastic thus begins not within the text itself, but in the reader's imagination, activated after the story's formal ending. The mystery approaches resolution through an implied, extratextual context. This is a conclusion without closure that achieves narrative completion only through the reader's intellectual engagement and interpretive participation.

**The mechanisms of human transformation: the birth of a new man through science. (Michel Houellebecq, Kazuo Ishiguro, and Zura Jishkariani)**

**Ekaterine Chumburidze-Shetsiruli**

Tbilisi State University

University of Bologna

**Keywords:** dystopia, transhumanism, standardization, modification, human nature

Dystopia, etymologically defined as the reverse of utopia or even its antithesis, is still attesting to significant omnipresence in the Western imagination, thereby assuming a cultural form that derives its strength from the challenges of the contemporary society. Literature, on the other hand, reflects the ideas of dystopian thought of the time, and appropriates the subject to propel representations of a disenchanted world that serves as a warning against the harmful repercussions, and excesses stemming from the reality that humanity is constructing.

Thus, dystopia - a mode of thought forged at the crossroads of philosophical, political or social reflections - appears as a genre of imaginative literature which questions and disturbs, which feeds on

disillusionment and warns against the nightmarish counterpart of the utopian project doomed to failure.

It was in the 20th century that dystopia appeared in literature, and it played on the utopia/dystopia dichotomy, and, at the same time, it took shape from the ambiguities of the notion of dystopia in order not to lock it into a limited binary structure. As a result, dystopia captures the concerns of the present era, typified by major events of modernity, like armed conflicts, nuclear threats, and the interaction between humans and their environment and, eventually, with themselves. Therefore, the literary form of dystopia develops in tandem with new challenges that humans expose themselves to in novel ways.

From this perspective, it is interesting to observe how the issues related to political totalitarianism give way to those of technological totalitarianism. Consequently, a new genre shares a penchant for criticizing authoritarian and fallen societies, and concentrates on the problems of hyper-connection, biological discoveries, unbridled technology, and the simulacrum of cyberspace in which humans find themselves trapped, and their identities threatened.

## **People and Events in the Context of the Unity of Time (According to Tamri Phkhakadze's novel "We, the Turmels")**

**Maia Jaliashvili**

PhD in Philology

Chief Researcher at the Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature,  
Professor at the Georgian-American University

**Keywords:** utopia, mythopoetic Time, Georgian Literature

The unity of time is the solid foundation that determines the strength of human consciousness. "Time out of joint" (Hamlet), the separate perception of the present, past, and future, is a source of tragedy for a nation or an individual. In the novel "We, the Turmels," Tamri Phkhakadze presents mythopoetic time. In the novel, the writer uses universal mythological archetypes in different contexts and with various interpretations in order to imbue her message with depth and greater polysemy. The author tries and succeeds in showing us the hidden connections between the rational and irrational, material and spiritual worlds. The metaphorical and symbolic nature of the characters or artistic figures helps the reader not only to float on the surface of the work but also to dive into its depths. In this novel, fairytale-like, mythological "stories" enter the flow of the narrative so naturally and freely that the boundaries between the real and the metaphysical disappear. Myth, in general, implies the eternity of the moment and the manifestation of the eternal in the moment. It is precisely the co-presence of the moment and eternity that is presented in the novel. This unity is conditioned by human memory,

which "distributes" what it cannot hold for remembrance into books and objects. The feeling of the future in the novel is connected precisely to this "permanence" of memory.

## **Modelling Theocratic Future between Utopia and Dystopia**

**Levan Tsagareli**

PhD in Philology, Professor

Ilia State University

**Keywords:** utopia, dystopia, theocracy, narrative, future

In 2012-2013, two unknown Georgian writers, Mariam Khidsheli and Giorgi Chaladze, published their novels, in which they design new models of the Georgian future. Both of them share a theocratic-religious vision of the future. However, they diverge in terms of the evaluation of such a future. Whereas Mariam Khidsheli's novel *Heartbeat* values the transformation of a secular state into a theocratic monarchy as a positive process, Giorgi Chaladze's novel *Georgia 2070* depicts a theocratic order as a critical condition. These divergent interpretations of otherwise very similar imaginations of future might be caused by coexistence of contradicting, incompatible narratives and ideologems in the modern Georgian society. By exploring the spatial, configurational and intertextual aspects of these two novels written in the same period of time we will define the core features of those narratives that give substance to the modern Georgian futurology. Comparative analysis of the axiological dimensions of the texts will make it possible to reveal the positions that hinder achieving of an ideological consensus in today's Georgian culture.

## **Female Heterotopia, Counter and Utopian Space in the Work of Georgian Female Authors**

**Salome Pataridze**

PhD in Philology, Assistant Professor

Ilia State University

**Keywords:** feminine space, immobility, utopian space

Women are defined by actions that are closed in themselves, limited by space, the female body is characterised by hesitation, lack of self-confidence, unlike the male body, but this is not a biological distinction, but the result of female socialisation in a masculine/dominant culture. Feminine spatial

conditions are characterised by a "double spatiality" caused by the impossibility of distinguishing between "here" and "there" and the self-experience of an object positioned in space rather than a subject constituting space. Since spatial limitation/immobility is the result of the very social environment in which the female characters live, leaving the domestic space and moving into public space seems predestined for them, they turn to utopian and counter-spaces as an alternative, of which counter-space is opposed to all other places and its purpose is to eliminate, neutralise and purify them, thus questioning the patriarchal semantics of space. The counter-space is, in fact, a realised utopia, a place devoid of cultural meanings, completely different from the place to which it refers. The subject of this research is the analysis of the meanings of female heterotopias, counter- and utopian spaces, and the presentation of the peculiarities and characteristics of female spaces in the works of Georgian women writers. The texts of Sappho Mgeladze, Marijani, Anastasia Eristavi-Khoshtaria, Naira Gelashvili, Lia Sturua, and Tamta Melashvili have been selected as objects of research. The aforementioned research texts are analysed using Michel Foucault's Other Spaces and Heterotopia, Mary Ryan's Mental Maps, and Iris Marion Young's Gendered Spatial Experiences.

## **Models of National Future in 18th- and 19th-Century Georgian Literary Narratives**

**Tsira Kilanava**

PhD in Philology, Assistant Professor

Ilia State University

**Keywords:** Post-medieval Georgian literature, Bagrationi dynasty, Georgian classical authors, models of Georgia's future, cognitive scemata/scripts

This presentation explores the conceptual models of national future represented in post-medieval Georgian literature. The focus lies on explicitly articulated ideas found in Georgian literary texts from the pre-colonial and colonial periods (late 18th and early 19th centuries).

Special attention will be given to the political positions expressed in the literary works of members of the Bagrationi royal dynasty, as well as to the models of national future reflected in the writings of Georgian Romantic and later Realist authors. The analysis highlights the cognitive scemata/scripts through which both royal and civilian authors envisioned the political future of Georgia. The literary material will be processed using digital annotation and visualization tools.

**Postcolonial Utopianism and the Recollection of National Future in Ioane-Zosime's Text „Praise and Exaltation of the Georgian Language“**

**Mzia Jamagidze**

PhD in Philology

Sulkhan-Saba Orbeliani University

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Keywords:** postcolonialism, utopianism, Georgian Literature

The presentation employs the concept of postcolonial utopianism, which primarily defines postcolonial utopias as visions of possibility narrated within literary texts such as personal, social, or national self-imagination across different time-frames and various orders of reality (Ashcroft, 2017). According to this theoretical framework, the future represents a horizon of possibility, a space for becoming/emergence, and only creative people possessing such imaginative capacities can provide substantive form to this potential. Considering these theoretical perspectives, this presentation examines the 10th-century Georgian hymnographer Ioane-Zosime's text "Praise and Exaltation of the Georgian Language." We analyze this text as a national utopia and discuss its function in envisioning and constructing a national future.

## **Socio-Cultural and Political Aspects of Dystopian Narratives**

**Alexandra Dekanosidze**

Junker

National Defense Academy of Georgia

**Keywords:** apocalypse, dystopia, collective fear, sociocultural narratives, and political discourse.

Doomsday, apocalyptic, and dystopian narratives are often found in contemporary socio-cultural and political discussions. These themes reflect collective fears of global crises, technological development, ecological disasters, and political instability. In literature, cinema, and media, apocalyptic stories are often used as a metaphor for the dangers of modern society, which are associated with climate change, biological warfare, or technological deviations. On the other hand, Dystopian narratives emphasize the threat of social inequality, authoritarian rule, and the loss of individual freedom. In political discussions, these themes often become ideological tools, which are used both to criticize globalization and to justify radical reforms, and in the cultural context, they reflect human behavior in extreme conditions and conduct philosophical discussions on the sustainability of civilization. Thus, narratives

of apocalypse and dystopia express collective trauma and serve as a tool for critiquing social reality, influencing political and cultural decisions.